Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 141. Izven Ljubljane 8 vin. V Ljubljani, v ponedeljek, 23. junija 1913. Leto XLI.

Velja po pošti:
Za celo leto naprej . . K 26·—
za en mesec „ . . „ 2·20
za Nemčijo celoletno . „ 29·—
za ostalo inozemstvo . „ 35·—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . . K 24·—
za en mesec „ . . „ 2·—
V upravi prejemati mesečno „ 1·70

Sobotna izdaja:
za celo let . . . . . „ 7·—
za Nemčijo celoletno . „ 9·—
za ostalo inozemstvo „ 12·—

SLOVENEC

Inserati:
Enostolpna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . „ 12 „
za trikrat . . . . „ 10 „
za večkrat primeren popust.
Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.: enostolpna petitvrsta po 18 vin.
Poslano: enostolpna petitvrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici štev. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Tragikomično reševanje slovenskih izdajalcev po dr. Ravniharju.

»Slovenski Narod« je pisal seveda slabo informiran po dr. Kramerju in Penižku o »klerikalnem izdajstvu« v državnem zboru. S. L. S. je baje izdala slovenski narod, ker je dr. Verstovšek umaknil svoj predlog glede nezaupnice dr. Hochenburgerje v proračunskem odseku. »Slovenski Narod« trdi, da bi dobila resolucija večino in tako prisilila dr. Hochenburgerja, da odstopi.

Ravno nasprotno je res! Dr. Verstovšek je pri vseh strankah sondiral svoje stališče in celo s svinčnikom v roki štel glasove za resolucijo in proti njej. Ko je videl, da ne more dobiti večine, jo je popolnoma na lastno inicijativo umaknil, ne da bi se bil posvetoval s klubovim načelstvom, ker je bil prepričan, da bi ravno sedaj odklonitev resolucije utrdila dr. Hochenburgerjevo stališče. Merodajno je bilo za poslanca dr. Verstovška zlasti dejstvo, da so mu vodilni krogi krščansko-socialne stranke, zastopniki Rumunov, Poljakov in Rusinov zatrjevali, da ne morejo glasovati za resolucijo. In skoraj gotovo bi se bilo tudi zgodilo, da bi se bila zostopnika mladočehov odtegnila, ker so ravno mladočehi brezpogojna opora vladne večine. Tudi se je moral poslanec dr. Verstovšek ozirati na splošno nevoljo, ki se je pričela javljati že v krščansko-socialni stranki in pri nemških svobodomiselnih strankah proti Hochenburgerju. Kdor zasleduje dunajsko časopisje teh dveh strank in opazuje napade teh listov na dr. Hochenburgerja, mora priznati, da se v ozadju proti ministru nekaj kuha. Tudi je izvedel dr. Verstovšek iz merodajnih krogov teh strank, da vplivni faktorji delujejo v ozadju vedno na to, da bi Hochenburgerju izpodrinili stolec. Hochenburgerjevo stališče je vsled tega že jako omajano, tako da se je o njegovi slabi poziciji že javno govorilo, kar se je zgodilo prvikrat, odkar je minister. Nedvomno je, da bi zato odklonitev dr. Verstovškove resolucije Hochenburgerjevo stališče zopet ojačila. Le iz teh nagibov je umaknil dr. Verstovšek svojo resolucijo, zlasti ker je imel svoj čas dovolj prilike, opazovati, kako je silni napad vseh čeških strank Hochenburgerjevo stališče le utrdil, ker so se nemške stranke tem bolj zavzele zanj.

Vprašamo pa največje priganjače iz mladočeškega kluba, čegar član je vendar dr. Ravnihar, zakaj ne nastopajo proti dr. Hochenburgerju in glasujejo za vse vladne, posebno še Hochenburgerjeve predloge. »Slovenski Narod« naj išče veleizdajstvo pri svojem zastopniku dr. Ravniharju, ki je v zvezi z mladočehi deloval v najkritičnejših in najhujših časih za vlado in tvoril z najstrupenejšimi nasprotniki Jugoslovanov vladno večino. Dr. Verstovškov nastop radi sodnijskih razmer pa je bil že sam po sebi tak, da je govoričenje o veleizdajstvu naravnost smešno in bedasto.

Najlepše pa je, kako je reševal dr. Ravnihar narodne interese, katere so izdali slovenski »klerikalci«. »Narod« je pisal od dne do dne, da bode vsemogoči poslanec ljubljanskega mesta popravil storjeno pregreho. Brzojavno je naznanil njegov predlog. Pisal je zopet o mladočeškem klubu, »katerega član je dr. Ravnihar.« Ravniharjevo največje delovanje kot ljudski zastopnik je, da pri vsaki priliki poudarja v »Slovenskem Narodu«, da še obstoja mladočeški klub, katerega vplivni član je on sam. Ponosen ne sme biti na ta klub katerega so radi svoje politike in radi podrepnega nastopanja nasproti vladi potisnili Čehi ob stran.

Vložil je torej dr. Ravnihar nezaupnico; speljali so ga lastni tovariši iz mladočeškega kluba na led. Niti eden od mladočeških poslancev, ki so v proračunskem odseku, ni podpisal te nezaupnice. S tem je že dovolj zopet dokazano, kako je imel dr. Verstovšek dober nos in je bil prepričan, da bi niti poslanci iz mladočeškega kluba, »katerega član je dr. Ravnihar«, ne bili glasovali za nezaupnico. Dasiravno so ga opozorili prijateljskim potom, da bode »fiasko«, se ni dal dr. Ravnihar poučiti. Ko se je glasovalo, je izjavil predsednik dr. Sylvester, da se bode predlog obravnaval »geschäftordnungsgemäß«, kakor se je v odseku. Tudi dr. Verstovšek je predsedstvo javilo, češ, da resolucija ne spada k zakonu. Kaj se pa to pravi, obravnavati »geschäftsordnungsgemäß«, tega seveda dr. Ravnihar kot vpliven parlamentarec ne ve. Predlog je pokopan za vedno, ker ne bode prišel niti do prvega branja.

Začuden je vstal zastopnik ljubljanskega mesta, poparjen je gledal na zbornico in zbornica ga je smeje pomilovala. Samo slišal se je ponižni glas: »Ich bitt'!« in vsedel se je. Kje pa je bil mogočni mladočeški klub? Zakaj ni zastavil svojega vpliva, da reši čast kluba samega, »katerega član je dr. Ravnihar«? Niti eden zastopnik slovanskih strank se ni zmenil za onemoglega siromaka Kranjske dežele. Tako žalostno vlogo je igral napredni poslanec ravno na dan, ko so slovenski poslanci s češkimi radikalci s spretnostjo potisnili nemške stranke ob steno, jih razdvojili in dosegli enkrat združeni nastop vseh Slovanov, tudi Poljakov.

Tragičen pa je bil postal dogodek šele danes, ko je »Slovenski Narod« že poprej natiskal velikanske uspehe dr. Ravniharjeve. Dr. Ravnihar je komaj nameraval doseči grozoviti uspeh, a »Slovenski Narod« je že pisal o njem. Ko se je vršila velika blamaža za dr. Ravniharja v zbornici, so v Ljubljani že čitali: »Dr. Ravnihar skuša s svojim predlogom popraviti narodno izdajstvo, ki so ga slovenski klerikalci v budgetnem odseku zagrešili. Bilo je težavno najti formulo, s katero naj se to zgodi. ... Eksistira pot, po kateri se bo prišlo do istega efekta. To pot je izbral dr. Ravnihar itd.« Povdarjamo še posebno, da dr. Ravnihar ni stavil nezaupnice radi narodnih interesov, radi kričečih razmer pri sodnijah, temveč le radi konfiskacijske prakse. Pokazalo se je liberalstvo v pravi luči, ki napada dr. Verstovška, ki je zastavil vse svoje moči za boj proti dr. Hochenburgerju, dočim hvali dr. Ravniharja, ki še ni z mezincem zgenil, da bi nastopal moško proti justičnemu ministru. V spomin je še vsem, da je sam izjavil, ko je prišel v parlament, da mu je pač kot odvetniku težko pri srcu nastopiti proti bivšemu tovarišu odvetniku dr. Hochenburgerju.

Dr. Ravnihar pozna dobro parlamentarno gibanje, ker piše »Slov. Narod«: (Računa že tudi (namreč dr. Ravnihar) na večino ...« Zato je dr. Ravniharjev predlog za Nemce velika zadrega, in čim bo jutri vložen, se razvije v koloarju strastno barantanje od osebe do osebe, od stranke do stranke. Nemci in vlada store vse, da upropastijo potezo našega poslanca.« Tako še nikdar ni bil na laž postavljen noben poslanec, tako še nikdar ni osmešil kak list svojega zastopnika! Ko so poslanci danes čitali to notico, se je kar vse muzalo. Nobena duša se namreč ni zmenila za zastopnika ljubljanskega mesta; pač pa se je videlo, da je on nervozno okrog letal in gledal, kje bi prišel kak minister, kje bi bili načelniki večinskih strank, da bi mu stiskali roko, da bi junaka današnjega dne hoteli omehčati. Večer se bliža, dr. Ravnihar je vedno bolj nervozen, obupnost se mu kaže na obrazu, ker ne pride niti nihče od slovanskih strank, da bi mu čestital na tej imenitni potezi, o kateri so že čitali liberalci v Ljubljani.

Bil je za njega tragikomičen dan. Prišlo je do glasovanja, on je lepo pozabil na svojo vlogo kot najhujši gromovnik proti dr. Hocenburgerju in vladi, in lepo prosil za glasovanje njegovih tovarišev mladočeškega kluba, »katerega član je on«. Ginljivo je bilo gledati, kako so glasovali zastopniki mladočeškega kluba, katerega član je neustrašeni zastopnik dr. Ravnihar, za vladne predloge, edini izmed češkega zastopstva. V tej družbi torej rešuje vplivni dr. Ravnihar slovenske narodne težnje in popravlja pregrehe slovenskih klerikalcev na zares spretni način in z »modrimi potezami«.

Sijajen shod S. L. S. na Limbarski gori.

Sijajna zaupnica deželnemu glavarju dr. Iv. Šusteršiču in poslancu dr. Kreku.

Nekaj let sem se snidejo na krstno nedeljo na Limbarski gori pristaši S. L. S. kamniškega okraja, da slovesno in v masah manifestirajo za načela S. L. S. To je prišlo tako v navado, da je bilo tudi letošnje zborovanje na Limbarski gori dne 22. junija 1913 veličastno in reči smemo sijajno obiskano. Sicer je tako v soboto kakor tudi v nedeljo nebo lilo, a kljub temu je bilo na političnem shodu, ki se je pričel pod milim nebom pri cerkvi sv. Valentina po veliki maši ob četrt na 12. uro, do tisoč zborovalcev. Megla je pokrivala dolino, pršil je droben dež na zborovalce, a ti so vztrajali. Zborovanje je otvoril v imenu »Kmečke zveze« g. Anton Demšar, ki pozdravi zborovalce in prečita brzojavko, v kateri se govorniki iz Ljubljane opravičujejo, da ne morejo vsled naliva na shod. Predsednik shoda podeli nato besedo kamniškemu deželnemu poslancu č. gosp. dekanu Lavrenčiču, ki v krasnem govoru poroča o delu S. L. S. v kranjski deželni upravi. »Ravno včeraj,« izvaja govornik, »je minulo 11 let, ko je izbruhnila v kranjskem deželnem zboru obstrukcija ljudskih poslancev proti slovenskim in nemškim liberalcem, ki so pritiskali na tla ogromno večino slovenskega ljudstva. Povsod so bili takrat liberalci, slovenski in nemški, gospodarji. Boj je trajal šest let in se končal s popolno zmago slovenskega ljudstva.« Govornik se nato peča z deli, ki jih je v kranjski deželni upravi za ljudstvo izvršila naša stranka. Po novi šolski postavi dobi ljudstvo šolo v svoje roke. Nova cestna postava stopi v veljavo jeseni. Deželna banka bo omogočila razbremenitev kmečkih dolgov. V roko in v svojo zaščito je vzela dežela zadružništvo. Po vodovodni postavi in po delu neutrudljivega našega deželnega odbornika dr. Evgena Lampeta se izvajajo električne centrale, stvar silovite narodnogospodarske važnosti. Govornik se nato podrobno peča s tem, kar je naša deželna uprava storila za povzdigo kmečkega stanu v kamniškem in v brdskem sodnem okraju in govori o velikem delu, o uravnavi Kamniške Bistrice, ki bo stala do dve milijona kron, a udeleženci bodo le 8 % k stroškom prispevali. Pozorno in z živahnim pritrjevanjem so sledili zborovalci temeljitim izvajanjem svojega velezaslužnega deželnega poslanca. Po govoru dež. posl. č. g. Lavrenčiča **so zborovalci soglasno in z velikim navdušenjem sprejeli zaupnico gospodu deželnemu glavarju dr. Šusteršiču in svojemu deželnemu in državnemu poslancu dr. Kreku,** na kar predsednik shod zaključi.

Alpska tekmovalna vožnja c. kr. avstrijskega avtomobilskega kluba.

STRAŠNA NESREČA PRI WELSU.

Dunaj, 23. junija. Včeraj zjutraj se je pričela letošnja alpska tekmovalna vožnja c. kr. avstrijskega avtomobilskega kluba. Med 47 priglašenimi avtomobili so le 4 izostali, tako da se udeležuje tekmovanja 43 avtomobilov. Vožnje se udeležujeta tudi nadvojvodi Jožef Ferdinand in Henrik Ferdinand ter princ Elija Parmski, ki svoje avtomobile sami vodijo. Avtomobilov je 14 iz Avstro-Ogrske, 13 iz Nemčije, 5 iz Anglije, 4 iz Belgije, po 3 iz Švice in Italije, 2 iz Francije. Vožnja proga je dolga 2667 km in je razdeljena v 7 dnevnih etap. Včeraj so vozili do Solnograda.

Wels, 23. junija. Tu sem je došel včeraj prvi avtomobil ob 11. uri 40 minut, sledili so kmalu drugi. Blizu mosta pri Lichteneggu se je pa pripetila strašna nesreča pri kilometerskem kamnu 28·6 na solnograški državni cesti. Avtomobil št. 16, ki ga je vodil šofer Stary, last dunajskega tvorničarja Piwonke, je zavozil v kilometerski kamen z vso silo in je bil vržen ob neko hruško. V avtomobilu je bila poleg Piwonke še neka dama in kontrolor, ritmojster 12. dragonskega polka Gellinek. Dama je bila ranjena na vratu in na plečih. 12letni delavčev sin Ivan Zauner je pa padel pod avtomobil in so ga nevarno ranjenega prenesli domov. Avto so izločili iz konkurence. Piwonka se vozi naprej z nekim drugim avtomobilom.

Pred odločitvijo.

Srbija odklonila bulgarsko stališče — Pašić podal demisijo. (Izvirno.) Belgrad, 22. junija. Na bulgarski odgovor na srbski noti o demobilizaciji in reviziji pogodbe, je odgovorila Srbija s tretjo noto, v kateri naglaša, da je diskusija o tem, katera stran je izzvala koncentracijo vojske, neumestna. Glavno je, da Srbija zahteva, da se ovira mirnega razpravljanja, t. j. koncentracija vojske z reduciranjem odstrani. Pogoji bulgarske note so zato nesprejemljivi. V noti se spor označuje tako-le: Srbija smatra pogodba za neveljavno, Bulgarija pa zahteva, da se popolnoma izpolni. Srbija smatra za sporno vso cono med Strumo, Rodopom, Ohridom in Šarplanino, Bulgarija pa samo cono med Šarplanino in tromejno ohridsko črto. Srbija smatra, da ima sama pravico do okupacije cele sporne cone, ki jo je osvojila samo njena vojska, mešana okupacija pa je na mestu samo na terenu, katerega sta zavzeli obe vojski. Bulgarska zahteva, da se izvede mešana okupacija v celi sporni coni, je nesprejemljiva in onemogočuje demobilizacijo. Srbska vlada vztraja na predlogu, da se nemudoma začne z brezpogojnim reduciranjem armad, da se predsedniki zavezniških ministrstev čim prej sestanejo v Peterburgu, da se poizkusi doseči neposredni sporazum, v slučaju neuspeha bi se pa razpravljalo o arbitraži na novi in stari podlagi o vseh tistih spornih vprašanjih, ki se nanašajo na kondominium, pa ne tangirajo življenskih vprašanj Srbije, — med Bulgarsko z ene in ostalimi balkanskimi zavezniki z druge strani. — Ta nota, ki se je izročila že v petek, jasno izraža stališče Srbije, in Bulgarija se ima sedaj odločiti, ali gre pod temi pogoji v Peterburg ali ne. Podobni pogoji bodo veljali za poziv Rusiji na sestanek. Da li pride do sestanka ali ne, je še popolnoma negotovo. Negotov je še tudi nadaljnji modus procedendi, ker so s to noto diplomatična sredstva Srbije malone izčrpana. Glede nadaljnje taktike so se pojavile gotove diference v vladi sami in kakor se danes zvečer tudi službeno objavlja, je danes zjutraj Pašićev kabinet podal kralju svojo demisijo. Odločba o nadaljnjih odredbah je sedaj v kraljevih rokah. — Prestolonaslednik se še vedno mudi v Belgradu. Spalajković je danes iz Sofije dospel semkaj.

Pesimistično razpoloženje v Belgradu. Berolin, 22. junija. »Lokalanzeiger« poroča iz Belgrada: Tukajšnji politični krogi sodijo, da Bulgarija že danes izroči Srbiji ultimat. V zunanjem ministrstvu so se vršile dolgotrajne konference pod predsedstvom kralja Petra. Vladni krogi izjavljajo, da je po odklonilnem odgovoru Bulgarije peterburška konferenca nepotrebna. Srbski poslanik v Sofiji, Spalajković, energično protestira, ker zasledujejo v Bulgariji srbske podanike. Če Rusija Bulgarijo prisili, da odneha, sodijo, da se vojska v doči teden gotovo prične. Poučeni

izjavljajo, da je Srbija za slučaj vojske sklenila z Rumunijo obvezne dogovore, z Grško pa zvezo.

Zveza med Avstrijo in Bulgarijo? Belgrad, 22. junija. »Lokal-Anzeiger« poroča iz Belgrada: Tukaj mislijo, da je Bulgarska sklenila pogodbo z Avstrijo in izstopila iz balkanske zveze. Zaradi tega ne more poslati zastopnika v Peterburg, kjer bi morala skleniti razširjeno balkansko zvezo. Če je tako, je vojna pač neizogibna.

Pred novim korakom Rusije. Pariz, 21. junija. »Temps« poroča iz Peterburga, da se minister za zunanje zadeve potom svojih poslanikov v Belgradu in Sofiji pripravlja na skrajno energičen korak v svrho poravnave srbsko-bulgarskega konflikta.

Hartwig posreduje. Belgrad, 21. junija. Včeraj je ruski poslanik Hartwig dolgo konferiral s Pašićem. Nato se je, kakor se govori, vršil ministrski svet, ki je sestavil odgovor srbske vlade na vabilo Rusije, naj se Srbija udeleži peterburškega sestanka.

Kaj Rusija namerava? Pariz, 21. junija. Iz Peterburga poročajo, da pripravlja Rusija nov energičen korak pri srbski in bulgarski vladi. Vesti iz Sofije so sicer zelo neugodne, vendar mislijo, da bo Danev naposled le sprejel vabilo na ministrsko skupno konferenco v Peterburgu. Sazonov vpošteva, da je njegov položaj težak zaradi pritiska bulgarske vojne stranke, ki ga priganja, ker bi rada preprečila mirno rešitev. Zato hoče Sazonov izpregovoriti v takem tonu, da bo javno mnenje na Bulgarskem potolaženo. Če bo potrebno, bo celó v Belgradu opozoril, naj se namestijo po spornem ozemlju do rešitve spora mešane vojaške posadke. S tem upa pridobiti zaupanje Bulgarske do ruskega razsodišča.

Rusko časopisje o srbsko-bulgarskem sporu. Peterburg, 21. junija. Rusko časopisje po veliki večini odločno zagovarja bulgarsko stališče. V ruskem dnevniku »Reč« vplivni ruski politik profesor Miljukov že dolgo z vso odločnostjo dokazuje, da imajo Bulgari v vsakem oziru pravico do onega makedonskega ozemlja, ki jim pripada po pogodbi. Ruski dnevniki »Novoje Vremja«, »Birževija Vědomosti«, »Ruska Rěč«, »Golos Moskvi«, »Ruskija Vědomosti« z vso odločnostjo zahtevajo, da se srbsko-bulgarski spor reši na podlagi pogodbe, kakor zahteva Bulgarija. »Slavjanskija Izvestija«, glasilo ruskih slavjanofilov, dosledno zagovarjajo bulgarsko stališče ter pozivljajo rusko vlado, naj razsodi na podlagi srbsko-bulgarske pogodbe, ker bi bil sicer ruski vpliv na Balkanu v veliki nevarnosti.

Bulgarija pripravljena za vojsko. Sofija, 22. junija. Bulgarska vlada je poslala grški vladi drugi in zadnji protest proti grškim nasiljem v Makedoniji. Bulgarija odločno izjavlja, da krivičnega grškega nasilja proti makedonskim Bulgarom ne more več trpeti in da bo Grčija odgovorna za žalostne posledice tega nekulturnega in protizavezniškega ravnanja. Prav tako odločno je stališče bulgarske vlade nasproti Srbiji. — Vrhovno poveljstvo razglaša vojno stanje v vsej stari Bulgariji. Vojaška oblast bo z najstrožjimi sredstvi preprečila vsako demonstracijo in vsak izgred; vse sumljive osebe bo vojaška oblast najstrožje preganjala v zmislu vojaških zakonov, veljavnih ob vojnem času.

Razpoloženje v Bulgariji. (Izvirno.) Sofija, 21. junija. Bulgarska vlada je zelo previdna v svojih izjavah in bulgarske vojaške oblasti znajo izborno prikrivati svoje načrte. A zadnje dni je videti, da je Bulgarija že popolnoma pripravljena za vojsko in da je mobilizacija na vsej črti že dovršena. Doslej je bulgarska vlada sama nekoliko zavlačevala pogajanja. Sedaj pa vladni dnevnik »Mir« vsak dan v raznih člankih in izjavah poudarja, da se odločitev ne sme več odlašati. Dokler so bile bulgarske čete zbrane pri Čataldži in Bulairju — tako piše »Mir« — je bila Bulgarija nasproti srbskemu izzivanju potrpežljiva; sedaj pa Bulgarija odločno zahteva, dá Srbija opusti zahteve po reviziji pogodbe ter se podvrže razsodbi na podlagi pogodbe, ali pa naj odloči orožje. Nobena bulgarska vlada ne bi mogla dovoliti, da se bulgarska Makedonija odstopi Grkom in Srbom. Bulgari so popolnoma prepričani, da bo bulgarska armada z lahkoto premagala Grke in Srbe; prepričani so tudi, da Rumunija gotovo ne bo napadla Bulgarije, ker tega ne bi dovolila trozveza, od katere je Rumunija še vedno odvisna. »Blgarija«, glasilo dr. Daneva, piše, da se vojska ne dá preprečiti, ako Srbi ne priznajo bulgarskega stališča. V Bulgariji je okoli 300.000 makedonskih izseljencev iz onih pokrajin, katere so zasedli Srbi in Grki, v bulgarski armadi je veliko število vojakov in odličnih častnikov iz Makedonije, na meji so že pripravljene makedonske vstaške čete. Ako bi se hotela pogajanja zavlačevati, potem bi makedonski četaši na svojo roko začeli boj proti Srbom in Grkom ter bi brez dvoma tudi bulgarsko armado potegnili za seboj v boj. Položaj se nič ne izboljšuje, ampak postaja vedno resnejši. Ako Srbija vztraja na svojem stališču, bo gotovo prišlo do vojske. Rusko časopisje je po veliki večini na strani Bulgarije in ruska vlada se gotovo ne bo upala odločiti proti javnemu ruskemu mnenju. V Bulgariji sami so vse stranke edine. »Blgarija« izjavlja: »Bulgarski prestol je krepak. Ljudstvo in dinastija so eno. Od te strani ni nevarnosti. Bulgarija si ne želi vojske, toda za nič na svetu ne more odstopiti od svojih pravic glede Makedonije.«

Stališče velesil napram srbsko-bulgarskemu sporu. Berolin, 21. junija. Oficiozna »Kölnische Zeitung« in oficielna »Nordd. Allg. Zeitung« poudarjata, da se velesile, zlasti pa Nemčija, zelo zavzemajo za mirno poravnavo in da je kljub vsem pesimističnim vestem še vedno odprta možnost, da se balkanski ministrski predsedniki sestanejo v Peterburgu. Ako bi se pa konflikt ne dal preprečiti, stoje velesile na stališču, naj se nova vojska lokalizira. Ruska vlada še vedno upa na mirno poravnavo. — Rim, 21. junija. »Tribuna«, vladno glasilo, pravi, da je od Avstrije odvisno, ali se mir na Balkanu ohrani. Kar se Italije tiče, svetuje v Sofiji, Belgradu in Atenah k zmernosti. Če to store tudi ostale velesile, ni izgubljena nada na mirno poravnavo. — Pariz, 21. junija. Tukajšnji diplomatični krogi trdijo, da bo vendarle prišlo do konference v Peterburgu in da bo mirna poravnava vspela.

Nemčija deluje za mirno poravnavo. Dunaj, 21. junija. V političnih krogih se govori, da je te dni vladal med Dunajem in Berolinom zelo živahen razgovor. Nemška vlada dela na Dunaju vztrajno na to, da se tam začne položaj na Balkanu mirnejše presojati. Govori se, da je cesar Viljem osebno posredoval, da bi njegovo jubilejno leto ne bilo vznemirjeno vsled kakšne evropske konflagracije. Nemška vlada je za mir in zato podpira v tem smislu tudi ruske težnje.

Angleško mnenje o položaju. London, 22. junija. (Reuterjevo poročilo.) Srbsko-bulgarska kriza londonske diplomatične kroge zelo skrbi. Na Srbijo močno pritiskajo, da bi se brezpogojno razsodniškemu pravoreku podvrgla. Odločitev pričakujejo v treh ali štirih dneh. Stališče Avstro-Ogrske je jasno. Tiszove izjave nihče ne smatra za grožnjo, kakor se tudi ne pripisuje važnost govoricam, da je veliko ruskih prostovoljcev v Srbijo odpotovalo. Rusija simpatizuje z vsemi Slovani. Javno mnenje se ne zavzema principielno ne za srbsko, ne za bulgarsko stališče. Vedno se še upa, da bodo v glavnih balkanskih mestih razni vplivi ugodno učinkovali.

Srbski dementi. Belgrad, 22. junija. (Iz uradnega srbskega vira.) Poročila listov, da namerava prestolonaslednik v Peterburg odpotovati, še niso utemeljena, kakor tudi niso utemeljena poročila, da so že imenovani politiki, ki naj bi spremljali ministrskega predsednika Pašića v Peterburg. Tudi poročila, kdaj Pašić v Peterburg odpotuje, ne odgovarjajo resnici, ker se sploh o tem še ni nič odločilo.

Črnagora za Srbijo. Dunaj, 21. junija. »Südslawische Correspondenz« poroča iz Cetinja: Kralj Nikolaj je izjavil, da upa v mirno poravnavo. Za vsak slučaj pa stoji Črnagora na strani Srbije. Tri črnogorske brigade so že v Peč odpotovale, da varujejo Sandžak, ostale črnogorske čete pa stražijo mejo proti Albaniji, kjer se računa z vstajo.

Črnogorski general Vukotić odpotoval v Belgrad. Cetinje, 22. junija. (Iz uradnega črnogorskega vira.) Ministrski predsednik general Vukotić je odpotoval v Peč, odkoder odpotuje v Belgrad in se poda k eventuelni konferenci v Peterburg.

Bulgarska armada. Berolin, 21. junija. »B. Z. am Mittag« poroča iz Sofije: Grkom stoji nasproti 70.000 Bulgarov pod Ivanovom, bulgarska glavna armada pod Savovom stoji ob srbski meji med Topisom in Kozano. 127.000 Bulgarov stoji pod Caribrodom v varstvo Sofije.

Spopadi v Makedoniji. Solun, 22. junija. (Agence d' Athènes.) General Ivanov in načelnik grškega generalnega štaba polkovnik Duzmanis sta bila podpisala zapisnik o demarkacijski črti, glasom katerega se tako Bulgari kakor tudi Grki obvežejo, da kraje, ki v tej črti leže, zapuste v treh dneh. Medtem, ko so se Grki umaknili, so pa Bulgari ponovno zahtevali podaljšanje v zapisniku določenega roka in niso zapustili krajev, ki leže onostran demarkacijske črte. Branijo se jih zapustiti in jih ne puste grškim četam zasesti pod pretvezo, da niso še tozadevnih ukazov dobili. Dne 21. t. m. je vdrla 15 mož močna bulgarska patrulja z gričev vzhodno od Hanzalija proti grški straži. Ker se niso ozirali na poziv grške straže, je ta streljala. Sledil je spopad. Ko je prihitel nek srbski oddelek Grkom na pomoč, je bulgarsko streljanje utihnilo. Ranjen je bil neki srbski podčastnik. Grki niso imeli izgub. Bulgari so se končno umaknili in vzeli s seboj enega svojega ranjenca.

Bulgari napadajo Srbe. Belgrad, 22. junija. Bulgarske čete so na treh krajih prešle preko okupacijske meje. Pri Doiranu so Bulgari baje Srbe napadli in se je razvil ljut boj.

Srbske vesti o bulgarskih beguncih in koleri. Belgrad, 22. junija. Zadnji čas vedno več bulgarskih vojakov prebegava čez mejo v Srbijo; jutri pride iz Skoplja v Belgrad prvi transport teh beguncev — krog 200 mož. Srbsko vrhovno poveljstvo je odredilo, da se odslej beguncev ne bo več sprejemalo, ker preti nevarnost, da preneso kolero, ki v bulgarski vojski grozno gospodari.

Bulgarski dementi. Sofija, 22. junija. (Agence Télégraphique Bulgare.) Solunsko poročilo, da je en bulgarski bataljon v Štipu dezertiral in da se je v Varni en bulgarski polk uprl, v Küstendilu pa dva in da se je uporno moštvo nadomestilo s turškimi vojnimi vjetniki, je popolnoma izmišljeno.

Grški dementi. Atene, 22. junija. (Agence d' Athenes.) Glede na bulgarsko poročilo, da se je 5. (18.) t. m. bil boj med bulgarskimi na eni in med grškimi in srbskimi vojaki na drugi strani na gričih Palurci (okraj Gevgeli), se izjavlja, da se Grki tega spopada niso udeležili.

Grki zoper postopanje Bulgarov. Atene, 22. junija. Atenčane je zelo razburilo poročilo, da so baje Bulgari v Serni vjeli 40 grških vojakov in jih strašno trpinčili. Časopisje poziva vlado, naj energično intervenira zato, da vjetnike takoj izpuste. Položaj je še vedno resen. Kralj Konstantin, ki je došel v Atene, se je dolgo časa posvetoval z grškim ministrskim predsednikom Venizelosom glede na postopanje bulgarskih vojakov z grškimi v Solunu. Kralj odpotuje danes zopet k armadi.

Dva Bulgara puščena na svobodo. Solun, 21. junija. Grške oblasti so izpustile iz zapora zastopnika bulgarske brzojavne agencije Naumova in profesorja Šanova.

Rumunija pripravljena. Bukarešt, 21. junija. Vsled nevarnega položaja na Balkanu je kralj Karol svoje potovanje na Sinajo odgodil. O stališču Rumunije v slučaju vojske se oficielno ne izve slejkoprej ničesar pozitivnega.

ZA ENOTEN ČEŠKI KLUB.

Praga, 23. junija. Pogajanja za enoten češki državnozborski klub nameravajo tudi med poletnimi počitnicami nadaljevati. Češki agrarci se bodo s češkimi katoliškimi in z mladočeškimi poslanci o vstopu v enoten klub pogajali. Stanek, Masaryk in Choc so že sestavili odgovor na odklonilno pismo mladočeških in krščanskih poslancev.

ZA TAKOJŠNJE ZASEDANJE ČEŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA.

Praga, 23. junija. Češke državnopravne napredne organizacije v Pragi in v okolici so izdale oklic, ki zahteva, da naj se češki deželni zbor takoj skliče.

Hrvatsko vprašanje.

Krogi koalicije trdijo, da se je imenovanje hrvatske vlade in hrvatskega ministra vsled nevarnosti nove vojske na Balkanu odložilo. Krogi eksbanov Raucha in Tomašića pa zagotavljajo, da se bo nova hrvatska vlada še ta mesec imenovala.

Znani Kristoffy izjavlja v nekem interviewu, da je hrvatski krizi kriva politika mažarskih vlad. Hrvatsko vprašanje se ima rešiti tako, da se najprej brez vsakih pogojev vrne Hrvatski ustava, potem pa sanirajo prekršitve nagodbe od strani Ogrske. Treba, da se skličejo regnikolarne deputacije, da nagodbo temeljito revidirajo. Hrvatski je treba potem dati splošno in enako volivno pravico. Potem se mora Hrvatska gospodarsko okrepiti in v to svrho pri hrvatski vladi ustanoviti posebno novo sekcijo. Povzdiga Hrvatske je v vitalnem interesu cele monarhije. — Je še nekaj poštenih Mažarov na svetu!

Ogrska vlada je v soboto razpustila reški občinski svet. V prvi vrsti se je zgodilo to vsled protesta občine proti nameravani državni policiji. Ogrski listi zelo napadajo reške Lahe in pravijo, da sloni laška hegemonija na Reki samo na tem, ker se Hrvatom ne da njihovih pravic. Eni pravijo, da se nove volitve kmalu razpišejo, drugi pa menijo, da se imenuje komisar.

»Milinovci« in »frankovci« se razlikujejo baje bitno po tem, da prvi žele vlade koalicije, drugi pa bi rajši unionističnega bana s »čistohrvatskim« značajem.

Kaj pa misli grof Tisza, je slejkoprej v meglo zavito.

Dnevne novice.

+ **Nujna prošnja do vseh somišljenikov.** Dva meseca nas še ločita do katoliškega shoda v Ljubljani. Vsak dan postajajo pripravljalna dela večja, od vseh strani se nam javljajo mili gostje. Stroški za priprave impozantnega shoda, za pripravo telovadišča itd. bodo veliki. **Prosimo torej vse naše somišljenike, da vsi prispevajo po svoji moči za to, da se katoliški shod kar najlepše izvrši.** To je sedaj vseh nas najnujnejša naloga, zato prosimo: vsi se udeležujte pripravljalnih del s tem, da vsak pošlje kak dar blagajni katoliškega shoda! Denarne pošiljatve naj se pošljejo na naslov: Anton Sušnik, c. kr. profesor v Ljubljani. Darove bomo hvaležno objavljali v »Slovencu«.

+ **Poljaki in slovenski katoliški shod v Ljubljani.** Krakovski »Czas« piše: »Ideja ljubljanskega shoda se je več let gojila. Svojčas so bili trije slovenski katoliški shodi v Ljubljani. Ker so se zadnji čas vezi prijateljstva med Slovenci in Hrvati dokaj okrepile, se je izrazila želja, naj se v znamenje teh tesnejših prijateljskih vezi priredi v Ljubljani skupen katoliški shod. Lani se ni mogel vršiti shod, ko niso oblasti dovolile udeležbe s Primorskega, kjer se je bila v nekaj slučajih pojavila kolera. Ali vršil se je evharistični shod na Dunaju. Letos so se pokazali jako ugodni odnošaji. Z vsega slovanskega juga bo veliko število gostov, tudi s Češkega je prijavljena velika udeležba. Z ozirom na balkanske dogodke je ljubljanski shod, dasi ni političen, še večjega pomena. Slovenci in Poljaki pa, čeprav imajo različne težnje in zahteve napram vladi in upravi, priznavajo enako pomen avstrijske države kakor bivališče svojih narodnih interesov. Udeležba Poljakov bo na shodu to zdravo in pametno misel le širila in poudarjala tudi na slovanskem jugu. Udeležba Poljakov ima do gotove stopnje tudi političen pomen, vkljub temu, da ni shod proti nikomur naperjen, Poljaki bi lahko zavzeli na shodu važno vlogo, lahko bi bili spajajoč i omejujoč činitelj v mnogem oziru.« — V Poljakih se pridno agitira za obilno udeležbo.

+ **Dva shoda deželnega poslanca dr. Zajca.** Včeraj zjutraj je bil shod S. L. S. na **Kresnicah** po prvi sveti maši. Popoldne ob dveh pa je bil shod na **Vačah.** Na obeh shodih je poročal dež. odbornik d.r Ivan Zajec. Na Vačah so pa še govorili dr. M. Božič, župan Bric in gospod kaplan Majdič. Zborovalci obeh shodov so s primernim zaničevanjem vzeli na znanje laži in častikraje liberalnega časopisja. Izrekli so zaupanje svojemu poslancu dr. Zajcu, načelniku S. L. S. dr. Šusteršiču in celemu vodstvu S. L. S.

+ **Občinski odbor v Mostah** je soglasno sklenil: Naroči se g. županu, da izreče visokorodnemu gospodu deželnemu glavarju dr. Ivanu Šusteršiču povodom njegove petdesetletnice najiskrenejše čestitke, da mu izrazi povodom zadnjih napadov nasprotnega časopisja svojo udanost in zaupanje ter obsodbo nad časnikarsko gonjo, ki se je brez podlage uprizorila zoper njega edino z namenom, ga kot načelnika naše stranke oblatiti. Obenem se sklene soglasno imenovati gosp. deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča za častnega občana občine s prošnjo, da blagovoli to imenovanje blagohotno sprejeti.

+ **Izjava.** Podpisano županstvo je sklenilo pri občinski seji, da izreče soglasno zaupnico dr. Ivanu Šusteršiču kot deželnemu glavarju in načelniku S. L. S. ter obžaluje in zavrača vse napade nasprotne stranke na njegovo osebo in S. L. S., kateri tudi popolnoma zaupa. Županstvo v Adlešičih, dne 21. junija 1913. (Slede podpisi vseh 12 odbornikov.)

+ **Razmere pri naših sodiščih.** Vsakemu preiskovalnemu sodniku mora biti po obstoječem zakonu za tekoče uvodne preiskave in sploh za vse njegove akte prideljen zapisnikar, ki je zakonito zaprisežen za ta posel. Po Ljubljani pa je splošno razširjena govorica, da za nas Slovence ta zakonita določba ne velja. Pri ljubljanskem deželnem sodišču baje uraduje in vodi celo vrsto uvodnih preiskav preiskovalni sodnik, ki ga ljudje tudi imenoma navajajo, ne da bi mu bil tekom zadnjih dveh mesecev prideljen zakonito kvalificiran ali sploh vsaj kak zapisnikar. Posledica tega je — če je to res — ta, da so vsa pravna dejanja tega preiskovalnega sodnika, ki je sicer lahko še bolj pravičen, vsled zakonitih določb neveljavna in nična in da se strankam lahko zgode neizmerne krivice. Vzrok temu je, kakor se sliši, po navedbah objektivnih in vsega spoštovanja in časti vrednih, izkušenih sodnikov ta, da je pri ljubljanskih sodiščih premalo praktikantov. Kljub temu pa se slovenski absolvirani juristi k ljubljanskima sodiščema ne sprejemajo, češ da je preveč onih, ki se tu vsiljujejo. Nemce seveda sprejmejo vsak čas. Uglednega gospoda predsednika dež. sodišča, ki je po krajih, kjer je svoje dni služboval, znan kot objektiven mož in splošno priljubljen, kličemo, naj tem nedostatkom, če so resnični, odpomore!

— **Lep spomin na umrlo soprogo.** G. A. Bole, trgovec v Postojni, je poslal povodom smrti svoje soproge »Slovenski Straži« 50 K, časteč na tako plemenit način njen blagi spomin.

— **Izobraževalna društva v kranjskem dekanatu** so se lansko leto združila v dekanijsko zvezo in izvolila poseben dekanijski odbor, ki naj bi nadzoroval in pospeševal izobraževalno delo v kranjskem dekanatu. Le-ta odbor si je nabavil priročen skioptikon z izvrstno in zelo močno apnenčevo lučjo. V teku letošnje zime in pomladi je priredil dekanijski odbor 27 skioptičnih predavanj. Predavanja so pojasnjevala vojno na Balkanu, zemljepisni oris balkanskega polotoka, pretekle vojne med Avstrijo in Turčijo, Napoleonovo življenje, pohod Napoleona v Rusijo l. 1812., zgradbo ladij, rojstvo in mladost Jezusovo, Konstantinov jubilej. Predavali so: prof. Fr. Komatar (12krat), dr. Fr. Grivec (sedemkrat), dr. Karel Capuder (dvakrat), po enkrat: J. Anžič, Fr. Porenta, A. Vercè, Mat. Stular, kanonik Iv. Sušnik in dr. V. Šarabon. Predavanja so se priredila: v Šenčurju (petkrat), po trikrat na Podbrezju, v Smledniku in Šmartnem; po dvakrat v Besnici, Kamnigorici in Predosljah, po enkrat v Goričah, Hrastju, Ljubnem, Preddvoru, Trbojah, Trsteniku in Velesovem. Predavanj se je udeleževalo vedno mnogo ljudi, ki so pazno sledili izvajanjem in se divili krasnim ter čistim skioptičnim slikam. Poleti dekanijski odbor ne bo prirejal predavanj, pač pa upa že v septembru začeti z delovanjem, ker že sedaj pripravlja za prihodnjo sezijo nova ter zanimiva skioptična predavanja.

+ **Avskultantom imenovana** sta pravna praktikanta Jožef Darovič v Novem mestu in Franc Suhadolnik v Ljubljani.

— **Splošni pokojninski zavod uslužbencev.** Pod predsedstvom grofa Auersperga je zboroval na Dunaju 5. občni zbor splošnega penzijskega zavoda uslužbencev, ki je odobril računski zaključek in podelil načelstvu absolutorij. Računski zaključek izkazuje prebitek 128.342 K, ki se je nakazal varnostnemu zakladu. Aktiva zavoda so znašala koncem leta 1912 87,267.389 K, povprečno se je lani glavnica obrestovala po 4·91%. Invalidskih, starostnih in vdovskih pokojnin ter vzgojnin in odpravnin vdovam je zavod izplačal leta 1912. 542.198 K, drugih izplačil zavarovancem pa 1,198.366 K, od svoje ustanovitve sem je zavod skupno izplačal zavarovancem 3,750.000 kron. Stanje zavarovancev je poskočilo od 108.311 na 115.996 oseb. Stanovanjska preskrba v korist zasebnih nastavljencev se je z vsemi močmi pospeševala. Dozdaj so nad 2,000.000 kron investirali v hišah, ki jih zavod sam zgradi, 1,248.770 kron so pa oddali kredita za zgradbo hiš po nastavljencih in zagotovili nadaljnjih 2,659.734 kron.

— **Kamniška podružnica »Slomškove zveze** je zborovala dne 6. t. l. v Domžalah. Dasi se je sprva nekaj krhalo, se je zborovanje prav lepo razvilo. Predsedoval je tovariš Primožič. Mesto predavanja, ki bi ga moral imeti tovariš Krmelj, pa je bil službeno zadržan, je č. gospod župnik Bernik zanimivo opisal lanski evharistični kongres. Končno se je poslala dr. Šusteršiču častitka in se mu je izreklo zaupanje. Prihodnje zborovanje, združeno z občnim zborom bo dne 4. oktobra t. l. v Moravčah.

— **Zopet nesreča pri streljanju z možnarji.** Dne 21. t. m. so streljali fantje v Logu pri Litiji za imendan neke posestnice. Pri tem je ponesrečil 15letni sin posestnika Franca Kokole, da bo skoraj gotovo izgubil vid na obeh očesih. Prepeljali so ga v bolnico. Kdaj se bodo vendar spametovali ljudje in ne imeli streljanje za igračo, kdaj se bodo pa tudi enkrat spametovale oblasti, to je okrajna glavarstva in županstva, da se ne bo smodnik prodajal vsakemu, kakor vsakdanji kruh! Ali ni še dovolj nesrečnih ljudi vsako leto vsled neprevidnega streljanja? Za vsako drugo malenkost se brigajo javne oblasti, streljanje se pa smatra kot nedolžna igrača.

— **V tovarni ponesrečil.** V tovarni za papir v Medvodah je dne 20. t. m. ob pol 8. uri Andrej Lustrik, 15 let stari tovarniški delavec, nategoval papir na valarje. Pri tem ga je pa zagrabil stroj za desno roko ter mu zlomil kost gornjega lakta. Rešila sta ga dva delavca iz tega mučnega položaja. Oddati so ga morali v deželno bolnico.

— **Povozil je vlak** pri Št. Petru na Krasu slaboumno Ivano Knafelc, ki je šla po progi in na ovinku šele v zadnjem hipu vlak zapazila.

— **Premog na Notranjskem.** Z Blok se nam piše: Dodatno k svoječasnemu dopisu o premogu, ki smo ga zasledili v naših hribih, še to-le: Rudarski strokovnjak, ki je prišel na Bloke, da izreče svoje mnenje o odkritem premogu, je dejal, da je naš premog iste baže kakor zagorski, torej mnogo boljši od kočevskega ali šentjanškega. Treba je le na glavno žilo priti, je dejal. Premogove žile v zemlji — nam je pojasnjeval g. inženir — so podobne drevesu z deblom in vejami. Mogoče, da se bo moralo kopati sto ali še več metrov globoko, da se pride na glavni premogovi sklad. Jasno je, da bi bili kmalu skupaj, ko bi imeli mi tak sveder, kakor ga imajo n. pr. v Ameriki za preiskavo gorskih plasti. S krampom gre pa bolj počasi, kaj se če. Zasledujemo pa premogove odrastke v veliki razdalji, t. j. od Bloščka preko Županščka, Pogače do Bloške Police. Na cesti tik poliške podružnice ga še nahajamo. Morda gre žila še dalje proti Ložu in Grahovemu. Ako se vsa stvar obnese — g. inženir nam je dajal mnogo upanja, da se bo — se bo nekoč tudi v naš kraj železna kača prikazala. Z zaupanjem gledamo v bodočnost. Bog daj, da se uresničijo naše nade! — Mož, ki je zasledil pri nas premog, je Lovre Ponikvar, gostilničar in posestnik pri Fari na Blokah. En njegov brat je duhovnik v Ameriki, eden duhovnik v Ljubljani, ena sestra pa v Makedoniji šolska sestra, ki se je že včasih oglasila v »Bogoljubu«.

— **Ne v Srbijo!** Srbska Narodna Odbrana nas prosi, objaviti tole: Zadnji čas prihaja iz monarhije v Srbijo vedno več najrazličnejših ljudi slovanske narodnosti, ki upajo v Srbiji dobiti državno službo kakor učitelji, železničarji, poštarji itd. ali zaslužek v zasebnih podjetjih, kot trgovski pomočniki, delavci, rokodelci; drugi prihajajo kot podjetniki ali kot naseljenci (ekonomi in kmetje). Posebno veliko pa prihaja dijakov, ki so brez vsakršnih sredstev, a bi radi v Srbiji nadaljevali svoje študije. Osoda vseh teh ljudi, ki pridejo večinoma popolnoma na slepo brez vsakršnih priporočil in poznavanja razmer in največkrat brez vseh sredstev — je seveda hudo razočaranje. Vrhutega so v breme raznim tukajšnjim ustanovam, ki to breme zlasti v današnjih vojnih razmerah jako težko nosijo. Naj torej nihče ne zapušča svojega dosedanjega mesta ne da bi se prej natančno obvestil in dobil zagotovila, da bo v Srbiji našel delo ali službo. To velja za pozneje, ko bodo vsi zapletljaji popolnoma rešeni; dotlej naj pa sploh nikdo semkaj ne hodi.

— **Iz Št. Jerneja.** V 132. številki pravi »Slovenski Narod«, da deželna vlada »s prijaznimi očmi gleda sleparijo, ki se godi pri »Novem Lurdu«. Gosp. dopisnik, dokažite, v čem obstoji tista sleparija, sedaj ko se ondi vendar konečno napravil red? Zakaj bi ne smeli Gorenjci na Dolenjsko, ko Dolenjci tako radi poletimo na Gorenjsko? Ali bi se ubogi trpin ne smel niti za nekaj ur odpočiti od vsakdanjih svojih težav in skrbi?! Kako vendar »Slovenski Narod« vedno bobna za tujski promet ter vabi na Triglav, planine. Le na Dolenjsko ne bi smel noben izletnik, Dolenjska naj bo zaplankana za tujski promet! Ali ima učeni dopisnik tako slab spomin? Prelista naj številke »Slovenskega Naroda« iz leta 1911. Ondi bode našel, da se je sam istega leta za božjo pot na Rakovniku potegoval ter hudoval nad župnikom šentjernejskim, ki se je res boril zoper quasi-sleparijo, to je zoper nepoklicane faktorje. A tedaj so kronice padale — pa precej jih je bilo — v nenasitno odvokatsko malho, zato je bila tedaj taka gorečnost za »Novi Lurd«. Kaj šele, ako bi obelodanili neko listino na deželno vlado, v kateri sedaj neki liberalni odvetnik na dolgo in široko visoki deželni vladi razklada, kako opravičena je božja pot v Rakovniku!

— **Umrla** je pri Sv. Trojici gospa Marija Jemec, rojena Saso, stara 58 let. N. v m. p.!

— **Zopet nesreča v vevški papirnici.** Iz Vevč se nam poroča: Predvčerajšnjim je v tukajšnji tovarni ponesrečil delavec G. Meljo. Prestavljen je bil od enega stroja k drugemu, katerega pa ni bil vajen; v naglici, h kateri ravnatelj neprestano naganja delavstvo, je prišel s prsti v stroj in je bila velika nevarnost, da izgubi roko in življenje. K sreči je bila pa pomoč hitra in je delavcu samo dva prsta stisnilo. Torej tri nesreče v par tednih! Ravnatelju seveda ni nič zato, pač pa je dal o pravem času od stroja odstraniti vijak, pri katerem je ponesrečil delavec Marolt, da ga c. kr. komisija ni več dobila na prejšnjem mestu. Delavstvo tudi še vedno nima premoga, ki ga je že pred tremi tedni naprej plačalo. Ali se tako ravna z delavstvom?

— **Ne kopajte se s polnim želodcem.** Jako nezdravo in škodljivo je kopanje kmalu po kosilu ali po večerji. Poln želodec jako težko prebavlja v vodi. Posledice tega so krč in drugi napadi. Najmanj dve uri po obedu naj ne hodi nihče v vodo.

— **V Goričah,** občina Preddvor, bodo letos gradili novo enorazredno šolo. Radi oddaje zgradbe se bode vršila v četrtek, dne 3. junija 1913, ob desetih dopoldne v stari šoli v Goričah ustna zmanjševalna dražba. Skupni stroški so proračunjeni na 27.960 K 4 vin. Stavba se bo oddala le onemu podjetniku, ki jo bo mogel tekom leta 1913 spraviti pod streho, do konca julija leta 1914 pa popolnoma izvršiti. Načrti in stroškovnik so na vpogled pri krajnem šolskem svetu v Goričah.

Štajerske novice.

š **Delavna podružnica »Slovenske Straže«** je v Št. Lenartu v Slovenskih goricah. Poslala je »Slovenski Straži« 200 kron. Povsod vzbudite tako požrtvovalno delo za Slovensko Stražo!

š **Romarski vlak na Brezje** priredi štajerska S. K. S. Z. v Mariboru dne 14. julija. En vlak vozi iz Celja, drugi pa iz Brežic za Posavčane. Gg. duhovniki se prosijo, da gredo romarjem pri naročanju kart na roko. Natančneje poroča o romanju prihodnji »Slov. Gospodar« in »Straža«.

š **Poslanec Brenčič** ima v nedeljo 29. t. m. popoldne pri g. Kovačecu v Oslušovcih pri Veliki Nedelji političen shod K. Z.

š **Strel na kaplana.** Pod tem naslovom je »Slovenec« v svoji 123. številki z dne 2. junija 1913 prinesel vest, da je v soboto pred trojičko nedeljo iz hudobnega namena streljal na kaplana v Majšbergu pri Ptuju domači organist Fr. Fekonja, doma od Sv. Antona v Slov. goricah. Da organist po nedolžnem škode, katero mu je imela zgornja notica namen povzročiti, ne trpi, blagovolite sedaj poročati, da je bil isti pri sodniji v Ptuju dne 19. junija v tej zadevi popolnoma oproščen, ker ni streljal na g. kaplana, še manj pa iz hudobnega namena.

š **Roparski morilec Kienreich samomorilec.** V Afriki so aretirali morilca Karola Kienreicha, ki je, kakor smo svojčas poročali, v bližini Predinga umoril in oropal živinskega trgovca Jožefa Mortha. Kienreich je pobegnil v Afriko, kjer so ga v Port Saidu aretirali. Morilec je pa, ko so ga peljali v zapor, nekemu policistu iztrgal revolver, ustrelil policista in zbežal, a so ga le prijeli, toda ustrelil je, preden so ga nadvladali, še drugega policista. V Afriki so ga vsled teh dveh umorov obsodili v 18letno ječo, a ga vseeno izročili avstrijskim oblastem. V spremstvu dveh kavasov so Kienreicha vkrcali 3. t. m. na parnik »China«. Ko je vozil parnik 16. t. m. mimo Krete, je šel Kienreich ob 5. zjutraj v kloset, med potjo je pa, dasi zvezan, skočil v morje. En kavas je prijel Kienreicha, a morilec se je iztrgal in skočil v morje. Parnik so takoj ustavili in nad dve uri iskali samomorilca, a ga niso več dobili, ker je Kienreich že utonil.

š **Proglasitev Lipnice za mesto.** V Lipnici se je vršilo včeraj, 22. t. m., veliko slavlje povodom proglasitve Lipnice v mesto. Udeležba je bila ogromna. Mesto je bilo vse v frankfurtaricah.

š **Ponesrečeni hrvaški rudar.** 27-letni hrvaški rudar Viljem Magdič je bil 20. t. m. odpuščen iz bolnišnice v Gradcu in se je nato odpeljal domov na Hrvaško. Revež je pa bil nesrečen in je v Wildonu padel iz vlaka ter se nevarno poškodoval. Nesrečnega Magdiča so z rešilnim avtomobilom prepejlali nazaj v graško bolnišnico.

Ljubljanske novice.

lj **One gospode,** katerim sem nedavno po pošti poslal vabila, prosim, da mi blagohotno takoj na dopisnici pošljejo svoj odgovor. — Dr. V. Gregorič.

lj **Občni zbor »Svete vojske«** za Ljubljano se je včeraj obnesel izvrstno. Udeležba je bila tolika, da je bil zborovalni prostor skoro premajhen, kljub temu, da je bilo istočasno nekaj drugih shodov. Vseh udeležencev je bilo okoli 300. Navzoč je bil tudi zastopnik deželnega odbora, gospod dr. Logar. Podali so svoja poročila predsednik, tajnik in blagajnik. Zaradi velikega števila se ni mogla v odmerjenem času izvršiti potrebna kontrola; to se bo zgodilo pozneje. Tudi udnina se ni pobirala, ampak le prostovoljni darovi. Mnogo protialkoholnih tiskovin se je razpečalo, tako da je nekaterih zmanjkalo. Dobijo se še v protialkoholni pisarni, ki je v Alojzijevišču, I. nadstropje; odprta vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne. Ondi se tudi vpisujejo novi udje. V pisarni so tudi razstavljene protialkoholne slike. — V odbor so bili izvoljeni: predsednik J. Kalan, tajnik L. Puhar, blagajnik J. Zaplotnik, odbornika Marija Štupca in J. Tomažič. Razen tega se je določilo več zaupnikov (§ društvenih pravil). V Ljubljani se vpisuje v »Sveto vojsko«: v društveni pisarni, v župniščih: stolnem, sv. Jakoba in sv. Petra, pri Srcu Jezusovem, pri nunah in v Križankah ter po nekaterih društvih in družbah. Protialkoholiki bodo imeli tudi enkrat skupno sveto mašo na Rožniku, dan se bo že naznanil. — Tudi po deželi so imeli občne zbore. Prvo letno poročilo naznanja 14 samih mladeničev - abstinentov. Protialkoholna ideja maršira.

lj **Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana«** priredi v sredo, dne 25. t. m. ob 5. uri popoldne v »Ljudskem Domu« javno skušnjo gojencev svoje glasbene šole. Skušnja se vrši iz klavirja, gosli, solopetja in deklamacije. Prijatelji in podporniki društva se tem potom najvljudneje vabijo k tej skušnji, kjer se lahko prepričajo v napredku gojencev in šole. — Odbor.

lj **Umrla** je v deželni bolnici mati magistratnega komisarja g. Frana Šviglja ga. Frančiška Švigelj.

lj **Splošne so pritožbe o prestrogem postopanju državne policije.** Od vseh strani nam prihajajo take pritožbe posebno glede cestno policijskega reda. Ljudem določbe niso znane, preskrbelo se doslej ni, da bi bile te določbe občinstvu primerno objavljene, vendar jih pa policija najstrožje izvršuje. Če kdo točno po predpisih ne postopa, ga stražnik takoj zapiše in stranka ima, če drugega ne, sitna pota. Ali bi ne zadoščalo, da bi stranki stražnik najprej vljudno raztolmačil cestni red in ne nastopal takoj s papirjem in svinčnikom v roki? Nekateri stražniki postopajo tako — po čegavih navodilih? — da občinstvu osovražijo državno policijo. Posebnost je tudi postopanje z mlekaricami. Stražniki jih zapišejo, če puste voziček ob cesti, kadar neso mleko strankam ali gredo kaj kupit v trgovino. Ali naj mlekarica voziček vtakne v žep? Ali naj ima seboj še posebnega paznika, ki bi mleko podražil. V tem oziru bi bilo na mestu milejše postopanje. Sploh se opaža, da je cestni red, ki ga je napravila za Ljubljano liberalna občinska večina, zanič. Če policija postopa po tem redu, so torej krivi tisti, ki so ta cestni red ustvarili. Državna policija pa prav stori, da proti občinstvu, ki kakor rečeno ne vé za predpise cestnega reda, postopa z največjo obzirnostjo in vljudnostjo. Od ravnateljstva bi bilo v tem oziru treba nujnih navodil, ker drugi faktorji pri državni policiji za take stvari menda nimajo pravega čuta, da za sedaj kaj drugega ne zapišemo. Čudno je tudi postopanje nekaterih policijskih stražnikov, ki po nekaterih gostilnah dostojno petje že ob 10. uri zvečer prepovejo, dasi takega predpisa doslej nikjer ni. Nekateri stražniki postopajo v tem oziru menda kar po svoji volji in »milosti«. Preveč konfliktov z mirnim in dostojnim občinstvom pač ni v interesu državne policije.

lj **Komu gre pravzaprav zahvala?** Liberalci kriče po Ljubljani, naj se prebivalstvo »zahvali klerikalcem za drž. policijo.« Mi hočemo biti pravični in odklanjamo vsako zahvalo, ki je nismo zaslužili, pač pa jo po vsej pravici privoščimo ravno »Narodovcem«. V spominu mora pač še vsakemu biti, od kdaj je vlada začela razmišljati o podržavljenju ljubljanske policije in kdo da je bil tisti, ki je takrat povzročil tiste žalostne dogodke. Vlada je pač spoznala, da je v spričo takih dogodljajev mestna policija pod vplivom kakor je bila takrat brez pomena in moči. V sodni dvorani se je razpravljalo o »zatušanjih« in to hočejo sedaj nekateri liberalci utajiti, dočim večina ljubljanskega prebivalstva pripozna, da je uveljavljenje državne policije v Ljubljani potreba, le treba je državni policiji pomisliti, da je red lahko upeljati tudi z ljubeznivejšim postopanjem. Tisti pa, katerim gre prva zasluga, da imamo v Ljubljani državno policijo, so liberalci s svojim obnašanjem.

lj **»Vzorno« mestno gospodarstvo.** V zadnji občinski seji je večina občinskega sveta podaljšala najemniku mestnih voženj vožnjo za nadaljnih šest let pod dosedanjimi pogoji. Občinski svetnik Slov. Ljudske Stranke Tomaž Novak je zahteval, naj se vožnje razpišejo. Njegov predlog je bil odklonjen. Sedaj se je pa izvedelo, da bi v slučaju razpisa mnogi podjetniki vozili pri dvovprežnem vozu po 1 K, oziroma po 50 vin. Če bi obveljal sklep večine, je **občina tekom šestih let oškodovana za okolu 30.000 K.** »Vzorno mestno gospodarstvo« se nadaljuje. Danes se je proti taki »vzornosti« pritožila na deželni odbor cela vrsta ljubljanskih voznikov.

lj **Artist** bi bil rad postal sin trgovskega sluge iz Dunaja, 14 letni Karol Knierlinger. Pred sedmimi tedni je namreč prišla na Dunaj neka akrobatska družba, ki je dečka navdušila za to umetnost. Prosil je očeta, da mu je preskrbel potni list in mu dovolil, da sme z družbo v Nico. Deček je z drugimi vred skakal in preobračal kozolce, dokler se ni naveličal. Šel je na avstro-ogrski konzulat, ki je dečka poslal čez Trst nazaj na Dunaj. V soboto se je zglasil na tukajšnjem magistratu, odkoder so ga poslali dalje. Deček pravi, da na Dunaju ne bo ostal, ampak da hoče postati mornar. Ako se mu ta želja uresniči, pač ne bo mogel po sedmih tednih priteči nazaj v očetovo naročje.

lj **Trmast deželan.** V soboto popoldne je nek posestnik z dežele peljal na vozu nek poljedelski stroj, za katerega je bil privezan še drug prazen voz ter se z obema ustavil na Karlovski cesti pred neko gostilno tako, da je bila pot v gostilno skoraj zagrajena. Mimo došli stražnik je možakarja mirno opozoril na ta nedostatek, kar pa ni nič pomagalo. Ker je postajal

posestnik, ki je bil nekoliko vinjen, vedno upornejši, ga je stražnik pozval, da se mu legitimuje, in ker tudi imena ni hotel povedati, je moral k policijskemu ravnateljstvu. Tam so upornika obsodili na 20 K globe, poleg tega se bode moral pa še pred sodiščem zagovarjati zaradi žaljenja straže.

lj **Izpred sodišča. Obsodba radi Kotnikovega konkurza v Spodnji Šiški.** Pred tukajšnjim deželnim sodiščem je bil obsojen bivši trgovec Ludovik Kotnik v Šiški na tri mesece strogega zapora radi kride in prepreče rubežni, njegova soproga pa je bila radi sokrivde obsojena na en mesec strogega zapora.

lj **Prve breskve na trgu.** Danes so pripeljali na trg prve letošnje breskve, katere so prodajali po 1 K 60 vin. kilogram.

lj **Zopet poizkušen samoumor mestnega delavca.** V soboto popoldne se je na Prulah obesil mestni delavec Jernej Požaršek, katerega so pa še pravočasno rešili. Ko je že visel na vrvici, sta prišla mimo dva moška, ki sta mu takoj prerezala usodno vrvico, nato mu je pa eden dal krepko brco, kar je na samomorilnega kandidata tako učinkovalo, da jo je naglo popihal domov v Tesarsko ulico št. 3.

NESMRTNEMU UMETNIKU V SPOMENICO.

Kake koristi ima dr. France Prešeren od kolosalnega svojega spomenika na Marijinem trgu, ki so mu ga postavili »hvaležni Slovenci?« Kake koristi ima Vodnik, Trubar, Radezky? Nobenih, prav nobenih! Kadar človek počiva pod rušo, tedaj mu ni in ne more biti do kamenite ali bronaste slave. Tudi od dobrodelnih ustanov, ki se z nabranimi prispevki ustanavljajo v proslavo spomina pokojnega umetnika ali junaka, imajo užitek le drugi: umetnik ali junak je životaril vzlic tej dobrotljivosti« najbrže v pomanjkanju in brez slave. — Da ta uredba v človeškem življenju ni prava, priznal mi bo vsak; zato se tudi ni prav nič čuditi našemu nesmrtnemu umetniku, gospodu Ivanu Vavpotiču, da se bori z vsemi svojimi neumornimi silami proti tej uredbi; da že za svojega življenja skrbi za to, da ga njegovim »nedosegljivim umotvorom« primerno proslavljajo in na trdni gmotni podlagi v deveta nebesa povzdigujejo. Prostorov za spomenike imamo v Ljubljani še dovolj in gospod Ivan Zajec bi se gotovo tudi ne bral kakega izdatnejšega naročila. — Vse prav in lepo; toda na nekaj bi se le drznil opozoriti nesmrtnega umetnika, gospoda Ivana Vavpotiča in njegovega »plemenitega« prijatelja; namreč na to, da način, na kakršen se bori on za dosego svoje slave in drugih, slavi pripadajočih dobrot, ni priporočljiv! Z lastnim trudom, z lastnim umom se je treba vzpeti na višek, ne s preziranjem in poniževanjem svojih tekmecev, »analfabetov in artibus«! Kdo bi mu zameril, če dela reklamo za svoje »divne umotvore«! Naj piše o impresijonizmu, simbolizmu, futurizmu, kubizmu in drugih zmih, kolikor se mu ljubi, a »foušizem« pa res ne pristoja tako velikemu »virtuozu svinčnika in čopiča«, tako »ljubeznjivemu umetniku«! Reklama mora biti dostojna; s »faloti« in »smrkavci« se niti najdrznejši neakademični rokodelci ne pitajo med seboj! — Toliko v pouk in kratek čas nesmrtnemu umetniku, gospodu Ivanu Vavpotiču.

Srečko Magolič str.

Primorske vesti.

p **Prestolonaslednik čuvarjev gost.** Črnogorski prestolonaslednik Danilo je doživel na potovanju po dalmatinskih vodah s svojo soprogo poseben dogodek. Ko se je vozil z italijanskim parnikom »Epiro« iz Spljeta proti Reki, je nastala taka burja, da se je parnik moral zasidrati blizu Zadra, kjer je neki čuvar na svetilniku ponudil prestolonasledniku svoje stanovanje, da bi mogel mirno prenočiti. Knežja gosta sta ponudbo z veseljem sprejela, ker bi ju bila sicer metala gugajoča se ladja vso božjo noč in sta prenočila pri čuvarju.

p **Iz Tolmina.** Dne 22. t. m. je bilo svečano otvorjenje vodovoda v Serpenici pri Bovcu. (Isti je dolg 1400 m.) Ob 9. uri je bila slovesna sv. maša, po maši pa blagoslovljenje vodovoda po g. župniku Kunšiču. Pri slavnosti je bil tudi navzoč g. okrajni glavar baron Baum. Ob 12. uri je bil skupni obed pri g. podžupanu g. Bergincu. Zdaj pada že tri dni dež; kaže se, da se nebo ne bo tako hitro zvedrilo. Za letino, ki je vsled suše trpela, je to prav dobro.

p **Umrl** je v Gorici umirovljeni stražmojster Anton Bratina, doma iz Št. Tomaža pri Ajdovščini v 45. letu dobe. — Pokopali so v Gorici vpokojenega orožnika Leopolda Vrčona, starega 36 let.

p **Grozen roparski umor.** V ulici Capitelli št. 9 v Trstu je stanovala postarna Angelika Fiamentini, koje mož je že sedem mesecev v bolnišnici. Da bi lažje izhajala, je oddala žena eno sobico svojega stanovanja dne 15. t. m. mladima človekoma, ki sta se izdajala za zakonski par, kar pa ni prav verojetno, ker sta bila videti vendar nekoliko premlada. On se je imenoval Cesari in je rekel, da je 21 let star, doma pa iz Italije. V petek zvečer sta oba tujca zapustila svoje stanovanje in ni ju bilo več domov. To se je zazdelo ljudem sumljivo, tembolj, ker drugo jutro tudi Fiamentinijeve ni bilo na izpregled. Ker le ni bilo nikodar od nikoder, so stanovalci vlomili v stanovanje Fiamentinijeve, kjer so našli starko z robcem zadavljeno. Njeno stanovanje je bilo oropano — mladi tuji par je vse oropal in pokradel —, le v nekem predalu je ostala hranilna knjižica, glaseča na 1500 kron vloge. Roparska morilca sta gotovo že v petek zvečer zapustila Trst.

p **Carina za banane.** Trgovinski muzej v Trstu je povzročil, da je posebna deputacija tržaške borze predala trgovinskemu in finančnemu ministrstvu spomenico, s katero se prosi, da bi se preuredilo zacarinjenje banan. Do sedaj je namreč bila navada, da so carinili banane z vejami vred, s katerimi so prihajale v Trst. Carinili so po teži, in ker je tarifa za carino 36 K za metrsk stot, povzroča tak način carinjenja znatno podraženje banan. Sedaj se poroča z Dunaja, da sta ministrstva uvidela upravičenost prošnje in tudi obljubila, da se bo v bodoče odračunavalo 30 odstotkov od zneska carine.

p **Senzacionelne aretacije. Škandali v »Convitto Friulano«.** Iz Gorice: Že več časa se je govorilo o tem, kaj da se godi v konviktu, katerega je postavila laška liberalna stranka v Gorici in katerega je ščitil magistrat. Sedaj pa je bil aretiran blagajnik konvikta Adriano Gaides, deželni uradnik, v Gorici široko znana oseba, ker je igral med Lahi, zlasti v društvenem življenju važno vlogo; bil je duša društva »Apollo«, znan kot tajnik gledališkega društva. Gaides je hodil pokoncu, mlad, eleganten mož, na katerem je rado počivalo marsikako žensko oko. Sedaj pa so tega mladega človeka vtaknili v preiskovalni zapor; obdolžen je nenravnega počenjanja z dečki v konviktu. Velik škandal med Lahi. Pravijo pa, da so vedeli marsikateri, kaj se godi, in govorice so šle od ust do ust, vendar se ni nič storilo proti nesrečnemu človeku; sedaj pa je v zaporu in razkrije se, kaj se je godilo v tem zavodu. Za njim so aretirali še občinskega tajnika v Terzu Marija Degrassi, ki je bil poprej prefekt v konviktu. Ali še koga zapró?

p **Nečloveški železničar.** V soboto pozno zvečer je našel osemletni sinček policijskega stražnika Jerončiča v Trstu za železniško progo precejšen hlod, ki ga je menda hotel odnesti domov. Pri tem pa je zapazil dečka neki železničar, ki ga je začel naganjati s kamenjem. To sredstvo pa je gotovo zelo neumestno in tudi nesrečno, kar se je jasno pokazalo. En kamen je namreč pogodil dečka v glavo, da se je takoj zgrudil ves krvav. Zdravnik je dognal, da ima dečko počeno lobanjo, iz katere silijo možgani. Njegovo stanje je obupno.

p **Maščevanje.** Natakar A. Levi v Trstu je živel dalje časa v razmerju s prostitutko Leticijo Chiavini. Slednjič se je Levi le izpametoval in jo je pustil. Chiavini pa je sklenila, da se maščuje in v noči na torek je vzela stekleničico z vitrijolom, pa hajdi v kavarno »Netturno«, kamor je zahajal Levi, ko je zaprl gostilno. Dobila ga je ravno, ko je čital časnik in ga je polila z vitrijolom po obrazu. Potem pa je pobegnila, kdo ve kam. Levi je hudo obžgan po obrazu in tudi ob levo oko bo najbrže.

Koroške novice.

k **Velika manifestacija koroških Slovencev pri Pliberku.** Včeraj je privrelo iz vseh krajev pliberškega okraja pa tudi od drugod na tisoče slovenskega ljudstva na evharistično slovesnost pri cerkvi Božjega groba nad Pliberkom. Vršila se je pod vodstvom č. g. knezoškofijskega kanclerja mons. Vidovica lepa evharistična procesija, katere se je udeležilo sila pobožnega ljudstva. Pri slovesni sv. maši je pridigal č. g. Smodej. Po procesiji se je vršil shod pod cerkvijo in je po nagovoru predsednika S. K. S. Z. za Koroško dr. Lamberta Ehrlicha govoril Fr. Terseglav o pomenu češčenja sv. Rešnjega Telesa za slovensko ljudstvo. Popoldne pa je bilo koroško ljudstvo priča prvega javnega nastopa uniformiranih koroških Orlov, ko so izvajali proste vaje in orodno telovadbo, kar je ljudstvo zelo navdušilo. Govoril je dr. Hohnjec o verski in narodni ideji v slovenski krščanski izobraževalni organizaciji. Ljudstvo se je zadovoljno vračalo domov. Nepričakovano lepo vspela slavnost je pokazala, da na Koroškem še vedno živi pobožno in narodno zavedno ljudstvo, ki se ne da potujčiti in odtujiti veri, ki ga najbolj vspešno brani pred demoralizujočim nemškim nacionalizmom. Slavnosti kljub uniformiranih Orlov ni nihče motil, kar dokazuje, da je bil Heinov nazor, da bi Orli mogli izzvati nacionalne provokacije, neutemeljen. Sicer pa so štirje orožniki skrbeli za red, ki se pa ni niti najmanj motil.

— **Zopet celovški kolodvor.** Celovec, 22. rožnika 1913. — Dodatno k poročilu »Slovenca« od 20. t. m. je ista stranka, danes 22. t. m., zopet šele **po posredovanju** in pod **najgršim ozmerjanjem** prejela vozni listek v Sinčovas od **iste** nanovo v urad postavljene blagajničarke. Kdo jim daje potuho? Kje je dostojnost, kje pravica? Skrajni čas je, da se izpremeni; slovenska kri bo zavrela! Ali s tem ni užaljen celokupni slovenski narod? Prevečkrat so se enaki slučaji že primerili na tem kolodvoru. Ali naj še nadalje to trpimo?

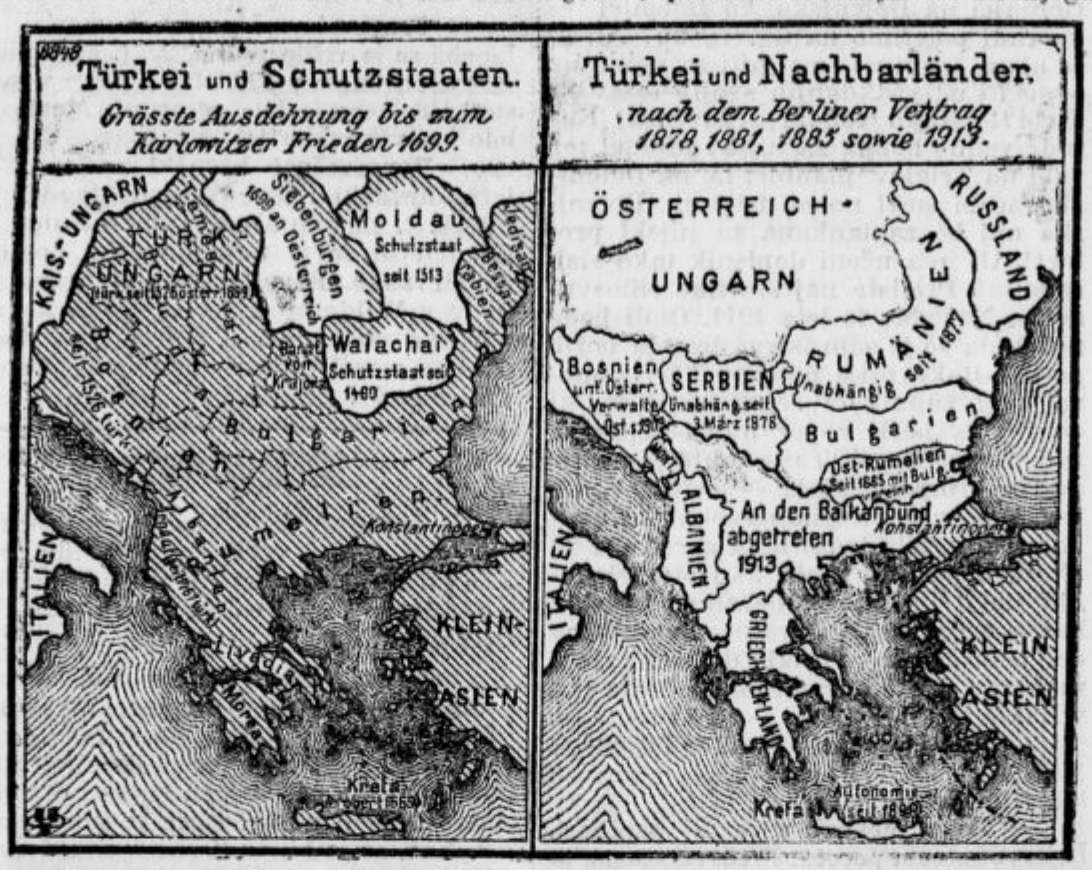

EVROPSKA TURČIJA NEKDAJ IN SEDAJ.

Današnji dvojni zemljevid nam kaže silno nazadovanje polumeseca v Evropi. Tu vidimo, kako mogočna je bila nekoč Turčija na evropskih tleh in kako je tekom časa izza karlovškega miru leta 1699. njena moč stalno padala. Na levi je Turčija, kakor je bila za časa svoje največje moči (koncem 17. stoletja) in države, ki so stale pod njeno zaščito, — na desni je pa današnja Turčija z ozemlji, ki jih je bila izgubila do današnjega dne. Na obeh zemljevidih so turške pokrajine označene s črtkanjem.

Kakor vidimo, so bile v prejšnjih časih Sedmograška, Moldavija in Valahija pod zaščito turške države, velik del današnje Ogrske, potem vsa Bosna, Srbija, Črnagora, Rumunija, Besarabija, Bulgarija z Vzhodno Rumelijo in cela Grška so pa pripadale Turčiji. Vse te pokrajine je Turčija tekom časa izgubila. Posebno velike teritorijalne žrtve je naložil Turčiji karlovški mir leta 1699., ko je Ogrska in Sedmograška pripadala Avstriji, Azov Rusiji, Podolje in Ukrajina Poljski in Peloponez beneški republiki. Po nesrečni vojni z Avstrijo je Turčija na podlagi mirovne pogodbe v Požarevcu leta 1718. morala odstopiti del Srbije in Belgrad. Pod Mustafom III. (1757—1774) in njegovim naslednikom Abdul Hamidom I. (1774—1789) je Rusija zavzela Krim in si pridobila protektorat nad Moldavijo in Valahijo; Turčija je morala Rusiji odstopiti tudi vse kraje na severni obali Črnega morja. Krimska vojna (1853—1856) in ruska vojna leta 1877. sta Turčiji zopet prikrajšali njeno posest. Na berolinskem kongresu je Avstrija dobila nalog za okupacijo Bosne in Hercegovine in dve leti nato je berolinska konferenca priznala Grčiji celo Tesalijo in Arto. Leta 1880. je dobila Črnagora Ulčinj. Leta 1886. je Turčija privolila, da je bil bulgarski knez imenovan za generalnega guvernerja Vzhodne Rumelije in se tako dejansko odrekla svojemu gospodstvu nad to pokrajino. Leta 1888. je dobila Kreta avtonomijo. Leta 1908. so Bulgari formelno anektirali Vzhodno Rumelijo in kralj Ferdinand se je iz lastne moči postavil za bulgarskega carja. Kmalu nato je tudi Avstro - Ogrska raztrgala zadnje vezi, ki so Bosno in Hercegovino še vezale na otomansko državo. Turška oblast v Evropi je bila le še navidezna, odvisna od dobre volje evropskih velesil, ki so jo vzdržavale le radi medsebojnega nezaupanja in nevoščljivosti. Sedaj so pa prišle balkanske države in s krepko roko prevrnile status quo, ki so ga velevlasti s toliko skrbnostjo in ljubosumnostjo negovale in varovale; Turčija je nehala biti evropska država.

Razne stvari.

Kako inserirajo amerikanske blagovne trgovine. Učitelj narodnega gospodarstva N. Delware trdi, da privabljajo amerikanske blagovne trgovine občinstvo z inserati, za katero velikansko denarja razmečejo. Naravnost ogromne so svote, ki jih dobe listi za inserate. Newyorškim dnevnikom je minulo leto plačala blagovna prodajalna tvrdka Siegel, Cooper & Co. za inserate, ki so vsak dan izšli, dva milijona, tvrdka Wanamaker pa dvainpol milijona. Tvrdka R. H. Macy & Co. je enemu samemu listu za inserate plačala 3inpol milijona, za 300 milijonov je pa prodala blaga. Posebni uradi tvrdk skrbe za reklamo. Tisti nastavljenici, ki kaj privlačljivega iznajdejo, dobe posebne nagrade.

Gibanje proč od Rima. Glasilo avstrijskih pročodrimovcev, »Tägliche Rundschau«, poroča, da je pristopilo lansko leto k protestantizmu 4867 oseb. Med temi 4372 odpadlih katoličanov. Iz protestantizma je pa pristopilo v katoliško Cerkev 1262 oseb. Gibanje »proč od Rima« se je začelo v Avstriji l. 1898. Tekom 14 let sta pristopili k protestantizmu 70.502 osebi. Večjidel jih je izvabila iz katoliške Cerkve agitacija protestantovskih pastorjev.

Davek na igralne karte na Francoskem je znašal lani 2,939.491 frankov. Dosti, in sicer hudih kvartopircev mora biti na Francoskem, da dajejo državi na leto tako lep dohodek.

Izkopine iz feničanske dobe so našli v okolici Eberswaldeja pri Berolinu. Izkopine so iz zlata in tehtajo 2 in pol kilograma. Izdelki izvirajo iz 7. ali 8. stoletja pred Kristusom.

— **Delavni čas v socialnodemokratičnih obratih.** Socialisti zahtevajo povsod uvedbo osemurnega delavnika; kjer so pa sami gospodarji, pa tega načela ne uveljavijo. Tako poroča glasilo zveze švicarskih konsumnih društev, da je bilo leta 1911. med 100 pekovskimi konsumnimi obrati 68 % takih, ki so imeli nad deveturni delavnik, med temi 29 % celo čez deset ur dela na dan.

Pijančevanje okrajša življenje. Znano je, da alkohol škoduje človeškim organom in da povzroča alkohol veliko bolezni. Domneva, da tisti, ki alkoholnih pijač ne uživajo, več časa žive, je torej dobro podprta. V številkah se da to seveda le tam dognati, kjer beležijo, koliko časa žive abstinenti in neabstinenti. To beležijo že desetletja nekatere velike angleške zavarovalnice za življenje, ki so seveda zelo interesirane, da doženejo, koliko časa povprečno zavarovanci žive in ki že desetletja ločeno zavarujejo abstinente in neabstinente. Na Angleškem je namreč na milijone abstinentov. Zavarovalnica »Sceptue Life Association« je izdala tozadevno statistiko od leta 1884. do leta 1912. V splošnem oddelku je na 3610 pričakovanih smrtnih slučajev dejansko umrlo 2871, 79% zavarovancev, v abstinentsplošnem oddelku je na 3610 pričakovanih smrtnih slučajev odpadlo le 1316, to je 52 odstotkov. Položaj abstinentov je torej za 27 odstotkov ugodnejši kakor položaj neabstinentov. Umevno je zato, da zavarovalnice popuščajo neabstinentom do 15 odstotkov in še dobre kupčije napravijo.

Položnice prejmó v današnji številki vsi cenjeni naročniki, ki jim koncem messeca, oziroma polletja poteče naročnina. Naj bi se jih vsak poslužil pravočasno!

Zadnje vesti.

ZOPET SENZAČEN SAMOUMOR ČASTNIKA.

Dunaj, 23. junija. Danes se je tu ustrelil podpolkovnik Ivan Lebel, ki je bil dodeljen VII. oddelku vojnega ministrstva in šef oddelka za puškarstvo in tehnično artiljerijo. Oficijelno se razglaša, da je Lebel trpel na nevrasteničnih spopadih in se ustrelil vsled omračitve uma, nekateri časopisi pa beležujejo govorico, da je somoumor v zvezi z Redlovo afero. Oficijelno se trdi, da je gotovo, da je Lebel izvršil samoumor v spopadu bolestne prerazdraženosti. Ob devetih zjutraj je bil v svojem biroju in reševal akte ter govoril z nekaterimi tovariši. Nato se je podal v svojo delovno sobo, preje pa je še imel službeni razgovor s šefom VII. oddelka generalmajorjem Kirschom. Nato se je zaprl in si pri pisalni mizi pognal v srce kroglo. »Militärische Rundschau« piše, da je Lebel trpel že delj časa na depresiji, kar je bilo povod, da so mu na merodajnem mestu nasvetovali dopust. Predstojnik VII. oddelka mu je nujno svetoval, naj se varje. Lebel je to obljubil, toda hotel preje še neka nujna dela rešiti. Končno je res za dopust treh mesecev prosil, ki bi ga bil moral danes nastopiti.

MIR NA BALKANU SE VENDAR OHRANI?

Dunaj, 23. junija. »Neue Freie Presse« poroča iz Belgrada, da je ministrski predsednik Pašič v včerajšnjem ministrskem svetu predlagal, naj se ruska razsodba brezpogojno sprejme. Večina ministrov je bila proti temu. Vojni minister Bojanović je odklanjal vsako odgovornost za politiko vlade in zahteval, naj se Bulgariji pošlje ultimatum. Podpirali so ga Protič, Stojanović in Goličević. Nato je Pašič podal demisijo. Ker pa kralj Pašiču zaupa, se demisija najbrže ne bo sprejela. Balkanski diplomati izjavljajo danes, da je upanje na mirno poravnavo zopet poskočilo in da se bo v zadnjem hipu obzorje razjasnilo.

PAŠIČEVA DEMISIJA.

Belgrad, 23. junija. Tu se zdaj mnogo tugiba o vzroku Pašićeve demisije. Eni pravijo, da je v zvezi z noto Bulgarije, ki jo je dr. Spalajković iz Sofije s seboj prinesel, drugi menijo, da si hoče Pašić za slučaj vojske z Bulgarijo še bolj zagotoviti zaupanje kralja. Nekateri listi, ki pa niso povsem verodostojni, trdijo, da je prestolonaslednik Pašića zaradi njegove neodločnosti napram Bulgariji ostro prijel, vsled česar je slednji podal demisijo.

FINANČNI POLOŽAJ SRBIJE.

Belgrad, 23. junija. Srbija razpolaga z zadostnimi denarnimi sredstvi za mogočo nadaljno vojno, čeprav bi trajala več mesecev. Nedavno je vlada plačala anuitete dolgov do konca leta, finančno ministrstvo je pa pozvalo vojne oblasti, da pošljejo spiske onih vojakov državnih uradnikov, ki za časa vojne niso dobili uradniške plače, da se jim sedaj izplača.

DR. DANEV.

Sofija, 23. junija. Car Ferdinand je sprejel po včerajšnjem ministrskem svetu v avdijenci ministrskega predsednika Daneva.

GRČIJA PRIPRAVLJENA NA VSAK SLUČAJ.

Atene, 23. junija. (Oficielno.) Grški kralj, ki je pred nekaj dnevi odpotoval iz Soluna v Atene, ni hotel sprejeti tukajšnjega bulgarskega poveljnika Hestapčeva, ki je bil kralja prosil za avdijenco. Kraljica Sofija, ki je nameravala te dni odpotovati v Nemčijo, je potovanje odgodila in se bavi z opremljanjem vojnih bolnišnic. Kralj se je zopet v Solun vrnil.

AFERA »SKODRE« SENZAČNO POJASNJENA.

Kolin, 23. junija. Iz Reke se semkaj poroča, da je afera »Skodre«, zaradi katere bi bila kmalu izbruhnila vojska med Avstrijo in Črnogoro, zdaj po preiskavi pojasnjena. Navedbe poveljnika »Skodre« so bile popolnoma napačne in se je celo dokazalo, da je poveljnik sklenil s Črnogorci pogodbo, da jih podpira, kar je tudi storil.

CESAR JE IZBORNO INFORMIRAN.

Dunaj, 23. junija. Cesar je danes sprejel predsednika ogrskega državnega zbora. Po avdijenci je predsednik Beöthy dejal, da cesar izborno izgleda in da je o ogrskih razmerah naravnost čudovito dobro in natančno informiran.

VOLITEV REKTORJA PRAŠKE UMETNIŠKE AKADEMIJE.

Praga, 23. junija. Za rektorja praške umetniške akademije je izvoljen Nemec profesor Krattner, prvi nemški rektor te dvojezične akademije.

NEMŠKA CESARSKA DVOJICA.

London, 23. junija. Potovanje nemškega cesarja in cesarice v London se je na prihodnje leto odgodilo.

RUSKA CARSKA DVOJICA.

Peterburg, 23. junija. Ruski car in carica sta danes ob 4. popoldne odpotovala v finske čeri.

ZOPET NEMIRI V BARCELONI.

Barcelona, 23. junija. V soboto zvečer je zboroval shod proti vojski v Maroku, ki se v torek ni smel vršiti, ker ga je policija prepovedala. Po shodu so bili veliki nemiri. Ko je nastopila proti demonstrantom policija, so streljali nanjo. Policija je nato s sabljami nastopila. Dva demonstranta sta bila ranjena, en policist je bil udarjen z gorjačo, nekega časnikarja je pa kroglja na prsih oplazila. Zaprli so 22 oseb.

SODNA RAZPRAVA PROTI MORILCEM MAHMUD ŠEFKET PAŠE.

Carigrad, 23. junija. Vojna sodna razprava proti morilcem Mahmud Šefket paše je trajala včeraj do ene popoldne. Razsodba se je sultanu v potrdilo predložila. Danes zjutraj so po raznih carigrajskih mestnih delih obsojence obesili. Morilcev Nazmija, Hikmeta in Abdurramana še niso aretirali. Princ Sabah Eddin je pisal policiji, da se nahaja že 70 dni na varnem in da mirno sledi, kako se preiskava vodi.

ANGLEŠKA KRIŽARICA OBSTRELJEVALA VAS V PERZIJSKEM ZALIVU.

Rim, 23. junija. Čez Basovo se poroča: Neka angleška križarica je obstreljevala vas Tangitani v Perzijskem zalivu. Izkrcali so Angleži tudi en bataljon mornariških vojakov, ki so razdrli čolne domačinov. Tangitančani so vtihotapljali orožje in municijo vstaškim rodovom v Afganistanu in v Angleški Indiji.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V BOSNI.

Sarajevo, 23. junija. Danes zjutraj ob dveh je vsled padca skale na tir pri postaji Prenj ponesrečil osebni vlak. Ker je premalo čuvajev na tej progi, niso mogli strojevodje pravočasno o nezgodi opozoriti. Prevrnila se je lokomotiva in prvi vozovi. Kurjač in uradnik N. Huša, oče osmih otrok, sta bila ubita, tri osebe težko, veliko lahko ranjenih. Med ranjenimi se nahajajo: trgovec Kovačević iz Tuzle, neki Weiss iz Sarajeva, Handrak iz Sarajeva, žena železniškega nadinspektorja Michla, prometni kontrolor Hermanek, strojevodja Cerlanth, vlakovodja Folkenvok iz Štajerskega, neki Hamdja iz Tuzle, Dunajčanka Pavla Winkler, Ana Martinović, poročnik Mašek od 51. polka v Mostaru. Štirje vlaki z zdravniki in obvezami so se odpeljali iz Mostarja in Konjice na kraj nesreče. Vsled padca skale se je porušil tudi nek mali most čez Narento.

DEČEK USTRELIL DEČKA V ŽELODEC.

Škofja Loka, 23. junija. Včeraj sta se v Stari Loki s flobert pištolo igrala 12letni Pokorn Jožef in njegov prijatelj Ivan Berčič, podomače Čobrov. Čobrovemu se je flobert pištola izprožila in strel je zadel Josipa Pokorna. Pokornu je prestreljen želodec. Smrtno nevarno ranjenega dečka so pripeljali v ljubljansko dež. bolnico.

NEZGODA PRI ZRAKOPLOVNIH PRODUKCIJAH V ASPERNU.

Dunaj, 23. junija. Na takozvanem zrakoplovnem tednu v Aspernu se je zgodilo več nezgod; med temi je omeniti sinu cesarjevega ceremonijskega mojstra Nepaleka, ki je bil življenskonevarno ranjen. Danes popoldne se je podal na zrakoplovno polje cesar.

SMRTNA KOSA.

Dunaj, 23. junija. Tu je umrl znani abstinent profesor medicine na vseučilišču dr. Maks Kassowitz v 70. letu starosti.

VSLED STEKLINE UMRL.

Dunaj, 23. junija. Tu je danes v velikih mukah umrl nek 12 letni deček iz Češkega, katerega je bil stekli pes popadel.

VELIK POŽAR.

Osjek, 23. junija. Tu se je vnel ogenj v mlinu bratov Kraus. Mlin sam je ostal nepoškodovan, zgorele so pa zaloge. Škoda znaša $1^1/_2$ milijona kron.

POLOM.

Liberce, 23. junija. Tovarna pohištva Stinka je vsled pasiv, ki znašajo 1 milijon kron, prišla v konkurz.

ROPARSKI UMOR V TRSTU.

Trst, 23. junija. Nekega rumunskega častnika, ki so ga bili zaradi suma tu izvršenega roparskega umora aretirali, so izpustili, ker nima sum nobene podlage.

NEOBJEKTIVNA KRITIKA.

Baden, 23. junija. Subreta tukajšnjega gledališča Ana Meissl je izvršila samomorilni poskus, ker jo je kritik tukajšnjega lokalnega lista zaradi njenega judovskega pokolenja vedno napadal.

NESREČA V GORAH.

Inomost, 23. junija. Monakovski zasebnik Edvard Thyssen je na lovu na orla padel raz skalo 300 metrov globoko in bil takoj mrtev.

Somišljeniki! Spominjajte se Ljudskega sklada! Prispevke sprejema Tajništvo S. L. S. Miklošičeva cesta 6.

---

* **Dickens - Cankar, Povest o dveh mestih.** 5 K 20 vin., vez. 6 K 20 vin. Ta prekrasna, globoko zasnovana povest nam predočuje razmere in dogodke, ki so provzročili strašno francosko revolucijo. Posamezna poglavja so tako pretresljiva in dejanje tako živo, da se od knjige ne moremo ločiti, ko jo vzamemo v roke. Pri vsej resnobi dogodkov je povest prepletena skoz in skoz z globokim humorjem. —**Katoliška Bukvarna v Ljubljani.**

* **H. Sienkiewicz, Skozi pustinje in puščavo.** Roman iz Mahdijevih časov. 2 K 80 vin., v platnu 3 K 90 vin. To je ena najvabljivejših in najmikavnejših povesti, kar jih je izšlo izpod peresa slavnoznanega poljskega pisatelja Sienkiewicza. V tem romanu nam pisatelj s spretno roko razgrinja nov svet, poln čarobnih skrivnosti za nas povsem tuje narave. Knjiga ob sega 500 strani, a ima kljub temu izredno nizko ceno, radi česar si jo vsak lahko nabavi.

* **St. Premrl, Hvalite Gospoda v Njegovih svetnikih!** 20 pesmi v čast svetnikom. V tej zbirki se nahajajo tudi pesmi v čast sv. Alojziju, sv. Janezu Krstniku, sv. Cirilu in Metodu in Fortunatu, sv. Jakobu, Sv. Ani in sv. Lavrenciju, ki se bodo vse lahko kmalu rabile. Cena part. 2 K 40 vin., glasovi po 60 vin. Dobi se v **Katoliški bukvarni v Ljubljani.**

* **»Valerija«** ali zmagoslavni izhod iz Katakomb. Spisal Anton de Waal. Cena 1 K 50 vin. Katoliška Bukvarna. — Ta krasna povest najboljšega poznavatelja Katakomb in stare rimske zgodovine je pač ena najlepših iz one smrt in muke prezirajoče dobe krščanstva, iz katere so vzete najlepše svetovne povesti. Konča pa se povest z zmago Konštantina velikega nad Maksencijem, ko zasije Kristusovi cerkvi zlata svoboda, ko se zdrobijo v prah stari rimski bogovi in ko zavlada mir in pravica po širnem cesarstvu. Povest je za vsako knjižnico neprecenljive vrednosti. Posebno letos ob 1600letnici Konštantinove zmage vzbuja povest mnogo zanimanja.

Sienkiewicz: **»Quo vadis«?** Roman iz Neronove dobe. Vez. 5 K 50 h. — Najlepše povesti, kar nam jih nudi svetovno slovstvo, se vrše ob Kristusovem času ali v dobi prvih kristjanov. Res pa je tudi, da nudi ta doba požrtvovalne ljubezni in svetega junaštva najbogatejšo snov pripovednemu pisatelju. Kdo ne pozna po vsem svetu razširjenih in na vse jezike prestavljenih romanov »Ben Hur«, »Zadnji dnevi Jeruzalema«, »Dekle z biseri«, »Valerija« itd., med katerimi pa zavzame bodisi po zanimivosti, bodisi po umetniški dovršenosti »Quo vadis« prvo mesto. To je roman, ki je Sienkiewicza proslovil širom sveta.

Pomočnik

za **fotografsko obrt** se takoj **sprejme.** Naslov pove uprava pod št. 1922. (Znamka za odgovor.)

Služba 1887

organista in cerkovnika

je razpisana v **Št. Ilju, pošta Mislinja, Štajersko.** Dohodki osemsto kron in prosto stanovanje.

Lepa, nova vila

s krasnim vrtom je takoj **naprodaj.** Posebno ugodno za duhovnike ali penzioniste. Kje, pove iz prijaznosti upravništvo pod št. **1935.** (Znamka za odg.!)

Iskrena zahvala.

Povodom prebridke izgube naše ljubljene soproge oziroma matere gospe

Emilije Bolè

izrekamo tem potom svojo najtoplejšo zahvalo za vse izkaze globokega sočutja in za darovane prekrasne vence.

Zahvaljujemo se nadalje prečastiti duhovščini, ter slavni mestni godbi, pevskemu društvu za ganljivo petje, sokolskemu in gasilnemu društvu za njih nastop, in vsem onim ki so blago pokojno v tako mnogobrojnem številu spremili do preranega groba.

Postojna, 22. junija 1913.

Žalujoči ostali.

1937

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306·2 *m*, sred. tlak 736·0 *mm*

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v *mm*	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v *mm*
21	9. zveč.	734·0	14·3	sl. sever	dež	
22	7. zjutr.	734·5	13·0	sl. jvzh.	dež	26·1
	2. pop.	734·4	14·6	sl. vzjvzh	oblačno	
22	9. zveč.	735·9	14·1	sl. szah.	oblačno	
22	7. zjutr.	736·6	14·5	sl. jvzh.	del. obl.	4·8
	2. pop.	737·8	21·1	sl. svzh.	sk. obl.	

Srednja predvčerajšna temp. 16·3°, norm. 18·4°.
Srednja včerajšnja temp. 13·9°, norm. 18·5°.

Sanatorium Emona v Ljubljani, Komenskega ulica 4

Privatno zdravišče za notranje in kirurgične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli.
Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Odda se v najem staroznana

gostilna

Kje, pove upravništvo pod štev. **1936.** (Znamka za odgovor.

Vsled večletnega službovanja v enem kraju **želi spremeniti svojo službo** dobro izurjen

trgovski pomočnik

posebno v špecerijski stroki. Najraje kje na deželi. Kdo in kje, pove uprava Slovenca pod štev. **1940.** (Znamka za odgovor!)

Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani.

Zap. št. 602 / 1913 — 1934

VABILO

gg. častnim, podpornim in pravim članom

trgovskega bolniškega in podpornega društva

v Ljubljani

na

75. redni občni zbor

ki se vrši

v torek, dne 8. julija 1913 točno ob pol 9. uri zvečer v sejni dvorani mestnega magistrata.

DNEVNI RED:

1. Računsko poročilo ravnatelja o poslovanju in stanju društva za leto 1912.
2. Poročilo revizijskega odseka o pregledanju računskih sklepov za leto 1912 in o skontriranju imovine.
3. Predlog ravnateljstva na odobrenje enkratnih fakultativnih podpor, ki jih je ravnateljstvo dovolilo in izplačalo leta 1912.
4. Predlog ravnateljstva na podelitev izrednih podpor članom za leto 1913.
5. Samostojni predlogi članov, ki se morajo po § 43. društvenih pravil vsaj osem dni pred občnim zborom izročiti pismeno ravnateljstvu.
6. Volitev revizijskega odseka za leto 1913, obstoječega iz treh računskih pregledovalcev in dveh namestnikov, iz srede članov, ki ne pripadajo ravnateljstvu.

V Ljubljani, dne 23. junija 1913.

Alojzij Lilleg, ravnatelj. — Ivan Volk, tajnik.

Za novembrov termin iščemo

stanovanje

obsegajoče najmanj 4 sobe z udobnimi pritiklinami, ne višje, nego v I. nadstropju. Ponudbe s seznamkom posameznih prostorov in ceno, vštevši tudi vodarino itd. pod **„1927“** na upravo tega lista do **20.** julija. Na poznejše prijave in ponudbe brez cen se ne ozira.

O filmih.

V Ameriki se je ustanovil nov trust: trust za izdelovanje kinematografskih filmov. Pristopilo mu je deset največjih tvornic, tako da se je trust polastil do 80 odstotkov vse ameriške trgovine s filmi. Ta trust izdela in pomnoži vsak teden do tri milijone čevljev filmov, torej na leto okoli 50.000 kilometrov. V Združenih državah severne Amerike plačajo ljudje na leto blizu 800 milijonov mark na vstopninah h kinematografskim predstavam. Od vsakega novega filma narede navadno 200 posnetkov. Za prvo predstavo plača podjetnik 80 do 100 mark, nadaljne predstave so cenejše; honorar pada za okroglih 20 %; najmanj je plačati za zadnje večere — po 4 marke. Potem pa se film podá na »turnejo« po manjših kinogledališčih, dokler se po treh do šestih mesecih popolnoma ne obrabi. Navaden film je običajno 350 metrov dolg in je sestavljen iz približno 16.000 majhnih slik, ki bi druga ob drugi zavzemale 90 km dolžine. Zdaj izdelujejo v Ameriki nov film pasijonskih iger. Ko bo vse delo končano, bo stalo mnogo nad 400.000 mark.

Zanimivo je, kako se zadnji čas rabijo kinematografi v pouku in znanosti. Nedavno se je posrečilo fotografirati polet krogle skozi milni mehurec. Natančno je videti da mehurec šele tedaj razpoči, ko je izletek zadel vzadaj stoječo steno. Na Nemškem so z Röntgenovo kinematografijo fotografirali pregibanje želodca med prebavljanjem, kar je važno za diagnozo, n. pr. pri raku v želodcu. Neki francoski učenjak je fotografiral boj belih krvnih telesc z bacili in mikrobi, ki povzročajo bolezni. V Ameriki pa prično zdaj rabiti kinematograf tudi pri pouku v šoli. Misel je Edisonova, ki pravi: »Upam, da bom knjige iz šol popolnoma odpravil; vsaj poizkusiti hočem. Žive slike bodo otroka v šoli tako zanimale, da ne bo nikdar prišel prepozno. Pouk potom vida je najnaravnejša pot. Zdaj se trudimo napraviti filme, s katerimi se bodo otroci učili abecede.« — Šolski pouk s filmi bo trajal šest let. Prvo tako šolo otvorijo prihodnje leto v mestu Orange, država New-Yersey.

Doslej so za kinematografične predstave spisali pisatelji le prizore, godba je pa k tem prizorom igrala stare komade. Sedaj bo to drugače: Za film bo zložena tudi posebna godba, t. j. prava nova kinoopereta. Stvar je v rokah Pavla Lincke, ki je skupaj z Willom Steinbergom napisal dejanje za opereto pod naslovom: »Srečen valček«, ki jo bo sedaj tudi uglasbil.

Iz slovanskega sveta.

sl **Kako živi ruski car.** Mogočni vladar velikanske Rusije živi preprosto kakor navaden meščan, vestno vršeč dan za dnem svoje dolžnosti, in sicer po natančno začrtanem sporedu. Vstane v poletnem času med 7. in 8. uro, ob devetih malo pozajtrkuje ter se poda tako nato v svojo delovno sobo. Kdor je imel priložnost, da je videl to sobo, se je začudil, kako preprosto je opremljena. Velika pisalna miza je docela gola; le črnilnik je na njej, pisalno orodje in beležnica. Drugi vladarji imajo svoje zasebne tajnike, ki prebero časnike in zaznamujejo važna mesta, jim urede došla pisma itd., da je potem treba vladarju le vse še pregledati in dati primerne ukaze. Vsega tega pri carju Nikolaju II. ni. On je sam svoj tajnik in kadar dela, je vedno sam v sobi. Svoje jutranje opravilo prične s čitanjem listov. Potem odpre in prebere došle brzojavke in poročila. O vsaki važni stvari si sproti napravi opazke v beležnici, da se pozneje o tem pogovori z ministri in načelniki raznih oddelkov. To delo traja natančno poldrugo uro; točno ob desceti uri in pol gre car malo v vrt na dopoldanski sprehod. Pogostoma ga tu spremlja mladi carjevič, redno pa psi. Nekoliko pred 11. uro se car vrne v grad ter se poda v sobe carske straže, kjer mu podčastnik ponudi v poskušnjo juhe, pripravljene za vojake. Ob 11. je car že zopet v svoji delavnici in sedaj se prično avdijence z ministri in drugimi povabljenimi osebami. Ta posvetovanja trajajo do štirih popoldne; pretrga jih le odmor od ene do dveh; v tem času zavžije car glavni zajtrk. Avdijence so navadno, če niso na vrsti važna posvetovanja z odgovornimi ministri, zelo kratke, od 3 do 4 minut. Molče posluša car govore, potem pa začne izpraševati. Car je odločen sovražnik dolgih opisov in obširnih razlag; tako kratki, kakor so njegova vprašanja, naj so tudi odgovori; vsaka govorniška olepšava ga vznevolji. Semtertje se car pelje v St. Peterburg, da tam v zimski palači konferira z ministri. »Za me,« je nekoč rekel, »je malenkost, če se peljem v Peterburg, Vi pa izgubite pol ure, če se morate peljati k meni v Carskoje Selo.« Čas med avdijencami in večernim delom, to je čas čaja, je posvečen družini; navadno pri tej priliki car carici ali otrokom kaj bere. Če je prejel posebno zanimiva poročila, jih navadno carici pri čaju vsaj v glavnih odstavkih prečita. Ob 6. uri je že zopet v svoji delavnici, kjer običajno ostane sam med svojimi listinami do čez polnoči. Le ob 8. uri pretrga delo z dinejem. Car dešifrira nujne brzojavke sam, zapiše na akte in poročila, ko jih bere, kratke beležke in piše svoja pisma vsa lastnoročno. In teh pisem ni malo, kajti Nikolaj II. telefona ne mara; rajši hitro zapiše par vrst na listič. Izraža se izredno kratko in jasno; kakor v njegovih govorih, tako tudi v pismih ne najdemo nikjer nepotrebnih olepšav ali kakih visokodonečih izrazov. Tudi naslove napiše sam s svojo veliko pisavo, pisma sam kuvertira in zapečati. Le časih se to redno dnevno delo v toliko izpremeni, da car kam pojezdi ali se poda na sprehod. Kadar ni preveč skrbi, igra car zvečer semtertja tudi biljard ali domino; kvart ne more videti. Zadnja dnevna naloga carjeva pa je — dnevnik, ki ga redno vsak večer, celo na potovanjih za oddih, vestno dopolni. V tem oziru je skoro pedant.

Mednarodni ženski kongres v Budimpešti.

Dne 15. junija se je v Budimpešti otvoril svetovni ženski kongres za žensko volivno pravico. Ob tej priliki je ameriška protestantska duhovnica dr. Ana Shaw opravila slovesno službo božjo v tamošnji protestantski cerkvi in imela nato propoved, v kateri je izvajala, da Kristus ni delal razlike med možem in ženo. Razprave so se vršile v mestni reduti. Belgijska delegatinja Jan Bridge je poročala o vprašanju ženske volivne pravice v Belgiji, kjer je katoliška večina za žensko volivno pravico, socialni demokrati je pa proti. Zadnji čas se je pa med obema skupinama dosegel kompromis, ki je za žensko volivno pravico zelo ugoden. Predsednica kongresa, ameriška milijonarka Chapman-Catt, je poročala, da je došlo na predsedništvo neštete predlogov, da naj bi kongres zavzel svoje stališče nasproti angleškim sufragetkam. Toda kongres je mednaroden in splošen ter se ne more postaviti na strankarsko stališče. Jasno pa je, da revolucija ni sredstvo za dosego ženske volivne pravice in zato predlaga resolucijo, s katero se zavračajo tiste nasprotnike ženske vol. pravice, ki skušajo postopanje posamezne narodne ali državne skupine izrabiti proti celokupnemu gibanju. — Na kongres je prišlo 800 zunanjih delegatinj in do 2000 žensk iz Ogrske. Mažari so napeli vse sile, da bi se tujim zastopnicam pokazali v najsijajnejši kulturni luči. Že dolgo so bila na delu razna mažarska društva, agitatorji in agitatorice so vabili in pripravljali na shod. Za kinematografe so se priredile razne narodne svečanosti in dirke, zbrale kinematografične slike najlepših krajev Ogrske itd. Vse te filme so razposlali raznim svetovnim kinematografom, da bi vzbudili pozornost za Budimpešto in privabili tujce. Toda Mažar je Mažar. Tudi topot niso mogli premagati svojega šovinizma, niti prikriti svoje prave nature. Mednarodni kongres so otvorili z mažarsko himno in mažarsko odo. Hotelirji, fijakarji, avtomobilisti in drugi obrtniki so planili na tujce kakor sestradane stenice in jih odirali na tak nezaslišan način, da je moralo časopisje z vso silo vmes poseči. Isto časopisje je bilo tudi prisiljeno opominjati budimpeštansko mlado gospodo (pa tudi staro!), naj za božjo voljo tuje dame na cesti v miru pusti in se ne vtika vanje z neslanim preživahnim in glasnim občudovanjem! To izpričevalo naj si Mažari vtaknejo za ogledalo. Še to-le: V nedeljo popoldne so budimpeštanske dame polnoštevilno prišle na izprehajališča — v svojih najsijajnejših oblekah seveda, in obtežene z dragocenostmi, da bi tujkam pokazale bogastvo in razkošje Pešte. Neka lepa, elegantno, a priprosto oblečena Norvežanka jih je pozorno opazovala, nato je pa vprašala nekega gospoda: »Katere dame pa so to, ki se tu izprehajajo?« — Tu je zbrana naša najodličnejša ženska družba,« odvrne Mažar. Norvežanka se nasmehne, pokaže s prstom na čelo in pravi: »Pri nas je ženska odličnost tu!«

Dobra kuharica

k večji družini **se takoj sprejme.** — **Grubarjevo nabrežje št. 8, Ljubljana.**

Novosti za **ženske in moške obleke** — v veliki izbiri — pri **R. MIKLAUC** Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5. 768

Dva dobro izurjena, solidna **kolarska pomočnika** **se sprejmeta takoj** v trajno delo, eden za izdelovanje vozov, drugi za fina dela. Prednost imajo taki, ki so že vajeni pri strojih. **Anton Sedlar, kolarstvo na stroje, Kandija na Dolenjskem.** 1827

Dr. E. ŠLAJMER **ne ordinira 6 tednov.**

Izprašan **kurjač in strojnik** **išče službe.** Nastop lahko takoj ali pozneje. Naslov pove uprava lista pod **št. 1919.** (Znamka!) 1919

KRAPINA-TOPLICE (Hrvatsko) **Pojasnila in prospekte pošilja gratis ravnateljstvo** lečijo **trganje, revmatizem, ischias.** 1026

Moderne srajce bele in barvaste tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice itd. v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih, stalnih cenah **z 10% popustom** **v modni in športni trgovini** **P. MAGDIĆ, Ljubljana,** nasproti glavne pošte.

Št. 12.023. 1914

Razpis.

Za zgradbo dveh železobetonskih mostov

na deželni cesti Škofljica-Turjak na 5500 K proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo enotnih cen za posamezna proračunjena dela naj se predlože do

14. julija t. l. ob 11. uri dopoldne podpisanemu dež. odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: **»Ponudba za prevzetje zgradbe dveh železobetonskih mostov na deželni cesti Šofljica-Turjak«.**

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji so na ogled **v deželnem stavbnem uradu (Turjaški trg št. 4).**

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 19. junija 1913.

Št. 11.951. 1901

Razpis.

Za zgradbo napajališča v vasi Studeno,

občina Bloke, okraj Logatec na 4627 K 90 vin. proračunjena dela in dobave se bodo oddale potom javne ponudbene obravnave.

Pismene, vsa dela zapopadajoče ponudbe z napovedjo enotne cene proračuna naj se predlože do

5. julija t. l. ob 11. uri dop. podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati je zapečatene z napisom: **»Ponudba za prevzetje zgradbe napajališča v vasi Studeno, občina Bloke«.**

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik stavbne pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% stavbnih stroškov v gotovini ali pa v pupilarnovarnih vrednostnih papirjih po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo ponudbeno razpravo.

Načrti, proračun in stavbni pogoji se dobe **v deželnem stavbnem uradu za znesek 1 K 60 vin. (Turjaški trg št. 4).**

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 18. junija 1913.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: Miha Moškerc.